

VOR PUTEA PĂSTRA BOLȘEVICII
PUTEREA DE STAT ? ¹⁰¹

*Scris la sfârșitul lunii septembrie —
1 (14) octombrie 1917*

*Publicat în octombrie 1917,
în revista „Prosvetzenie” nr. 1—2*

*Se tipărește după textul
apărut în revistă*

PREFAȚĂ LA EDIȚIA A DOUA

Broșura de față a fost scrisă, după cum reiese din text, la sfârșitul lunii septembrie și terminată la 1 octombrie 1917.

Revoluția de la 25 octombrie a făcut ca problema pusă aici să treacă din domeniul teoriei în domeniul practicii.

Răspunsul la ea trebuie să-l dăm acum nu prin vorbe, ci prin fapte. Argumentele teoretice aduse împotriva puterii bolșevice sînt cît se poate de inconsistente. Ele au fost spulberate.

În momentul de față, sarcina este de a dovedi *prin practica* clasei înaintate — proletariatul — viabilitatea guvernului muncitoresc și țărănesc. Toți muncitorii conștienți, tot ce este cinstit și viabil în țărănime, toți cei ce muncesc și sînt exploatați își vor încorda toate forțele spre a rezolva în practică această mare problemă istorică.

La muncă, cu toții la muncă; cauza revoluției socialiste mondiale trebuie să învingă și ea va învinge.

Petersburg, 9 noiembrie 1917

N. Lenin

Publicat în 1918,
în broșură: *N. Lenin*
„Vor putea păstra bolșevicii
puterea de stat?”, în seria
„Biblioteca soldatului și țăranului”,
Petersburg

Se tipărește după textul
apărut în broșură

În ce anume sînt de acord toate curente, de la „Reci“ pînă la „Novaia Jizn“ inclusiv, de la cadeții-korniloviști pînă la semibolșevici, *toți*, cu excepția bolșevicilor?

Ele sînt de acord că bolșevicii sau nu se vor hotărî nici-odată să ia singuri în mîna lor întreaga putere de stat, sau, dacă se vor hotărî și o vor lua, nu o vor putea păstra nici măcar pentru o perioadă foarte scurtă.

Dacă se va găsi cineva să remarce că problema luării întregii puteri de stat de către bolșevici singuri este o problemă politică absolut ireală, că ea nu poate fi socotită reală decît de „fanaticii“ cuprinși de cea mai oribilă înfumurare, vom dezminți această remarcă citînd declarații precise ale celor mai de răspundere și mai influente partide și curente politice de diferite „culori“.

Dar mai întîi cîteva cuvinte cu privire la prima dintre problemele de mai sus, și anume: se vor hotărî bolșevicii să ia singuri în mînă întreaga putere de stat? La Congresul general al Sovietelor am mai avut prilejul să răspund în mod categoric afirmativ la această întrebare printr-o remarcă pe care am făcut-o de pe banca mea în timp ce Țereteli își ținea unul din discursurile sale ministeriale¹⁰². Și nu știu ca bolșevicii să fi făcut declarații, în presă sau orale, în sensul că nu trebuie să luăm puterea singuri. Eu continui să rămîn la punctul de vedere că un partid politic în general — și partidul clasei înaintate în special — nu ar avea dreptul să existe, nu ar fi demn să poarte acest nume, ci ar fi o jalnică nulitate sub

toate aspectele dacă ar renunța la putere atunci când există posibilitatea de a o căpăta.

Să reproducem acum declarațiile făcute de cadeți, de socialiștii-revoluționari și de semibolșevici (aș spune mai curînd bolșevici pe sfert) în legătură cu problema care ne interesează :

Editorialul din „Reci“ din 16 septembrie :

„...În sala teatrului Aleksandrinski au domnit divergențele de păreri și disensiunile, iar presa socialistă prezintă același tablou. Punctul de vedere al bolșevicilor este singurul care se distinge prin fermitate și precizie. La Consfătuire, el este punctul de vedere al unei minorități. În Soviețe, el este un curent care cunoaște o continuă ascensiune. Dar, în pofida cuvintelor lor îndrăznețe, a frazelor lăudăroase, demonstrațiilor de încredere în sine, bolșevicii, cu excepția unui mic număr de fanatici, sînt viteji numai în vorbe. Ei nu ar încerca să ia «întreaga putere» din proprie inițiativă. Dezorganizați și distrugători par excellence, ei sînt în fond niște lași, care în sinea lor își dau foarte bine seama și de ignoranța lor interioară și de faptul că succesele lor de astăzi sînt efemere. Ei înțeleg tot așa de bine ca și noi toți că prima zi a triumfului lor deplin ar fi și prima zi a declinului lor vertiginos. Iresponsabili prin însăși natura lor, anarhiști prin metode și procedee, ei nu pot fi considerați decît ca unul dintre curentele gîndirii politice, mai bine zis ca una dintre aberațiile ei. Cel mai bun mijloc de a scăpa de bolșevism pentru mulți ani de acum înainte, de a-l înlătura, ar fi să încredințăm conducătorilor lui destinele țării. Și dacă n-am avea conștiința faptului că asemenea experiențe sînt nepermise și funeste, în desperare de cauză, am recurge și la un astfel de mijloc eroic. Din fericire, repetăm, înșiși acești triști eroi ai zilei în realitate nu năzuiesc cîtuși de puțin să ia întreaga putere. Ei sînt incapabili de o muncă constructivă, oricare ar fi condițiile. Așadar, toată hotărîrea și fermitatea lor se limitează la sfera tribunei politice, a frazeologiei de miting. Practic, poziția lor nu poate fi luată în considerație din nici un punct de vedere. De altfel, într-o anumită privință, ea are și o consecință reală în sensul că unește toate celelalte nuanțe ale «gîndirii socialiste» în atitudinea negativă față de ea...”

Așa raționează cadeții. Iată acum și punctul de vedere al celui mai mare partid din Rusia, partid „dominant și de guvernămînt“, partidul „socialiștilor-revoluționari“, exprimat tot într-un editorial nesemnat, adică într-un articol redacțional, în organul lor oficial „Delo Naroda“ din 21 septembrie :

„...Dacă burghezia nu va voi să conlucreze cu democrația pînă la Adunarea constituantă pe baza platformei confirmate de Consfă-

tuire, *coaliția va trebui să ia naștere chiar în cadrul Consfătuirii*. Asta ar cere un greu sacrificiu apărătorilor coaliției, dar e un sacrificiu la care trebuie să consimtă și cei ce propagă ideea «*liniei pure*» a puterii. Ne temem însă că nu se va ajunge la o înțelegere nici în această privință. Atunci rămîne o a treia și ultimă combinație: *obligația de a organiza puterea de stat ar reveni acelei jumătăți a Consfătuirii care a susținut în mod principal ideea omogenității puterii*.

Mai precis: *bolșevicii vor fi obligați să formeze guvernul*. Cu o energie fără seamăn, ei au insuflat democrației revoluționare ura față de coaliție, promițîndu-i marea cu sarea după lichidarea «*conciliatorismului*» și explicînd prin acesta din urmă toate nenorocirile țării.

Dacă au vorbit cu simț de răspundere în cursul *agitației* lor, dacă *nu au înșelat masele*, ei sînt *obligați* să achite polițele pe care le-au împărțit în dreapta și în stînga.

Chestiunea este clară.

În zadar încearcă ei să mascheze lucrurile prin teoria creată ad-hoc că sînt în imposibilitate să ia puterea.

Democrația nu va accepta asemenea teorii.

Totodată însă, partizanii coaliției trebuie să le garanteze un sprijin total. Iată cele trei combinații, cele trei căi care ne stau în față, — altele nu există! (Sublinierile aparțin însuși ziarului „*Delo Naroda*“.)

Iată cum raționează socialiștii-revoluționari. Și iată, în sfîrșit, „*poziția*“ — dacă strădaniile de a sta în două luntri pot fi numite poziție — a „*bolșevicilor pe sfert*“ de la „*Novaia Jizn*“, poziție expusă în articolul redacțional din „*Novaia Jizn*“ din 23 septembrie :

„...Dacă se va realiza o nouă coaliție cu Konovalov și cu Kișkin, asta nu va marca decît o nouă capitulare a democrației și anularea rezoluției Consfătuirii cu privire la o putere responsabilă pe baza platformei de la 14 august...“

„...Un guvern omogen al menșevicilor și socialiștilor-revoluționari va putea să-și simtă responsabilitatea tot atît de puțin pe cît au simțit-o miniștrii-socialiști responsabili din cabinetul de coaliție... Un astfel de guvern nu numai că n-ar reuși să grupeze în jurul său «*forțele vii*» ale revoluției, dar nici n-ar putea conta pe un sprijin activ din partea avangărzii ei — proletariatul.“

Formarea unui cabinet omogen de alt tip, a unui guvern al «*proletariatului și țărănimii sărace*» n-ar fi nici ea o ieșire mai bună din situație, ci una și mai proastă — de fapt n-ar fi o ieșire, ci de-a dreptul o prăbușire. Ce-i drept, această lozincă nu este preconizată de nimeni, dacă facem abstracție de cele afirmate în «*Rabocii Puti*» în note accidentale, timide și care apoi sînt de regulă «*explicate*». (Acest neadevăr evident este susținut „*fără*“

timiditate“ de publiciști responsabili, care au uitat pînă și de editorialul din „Delo Naroda“ din 21 septembrie...)

„Formal, bolșevicii au reînviat azi lozinca : toată puterea în mîna Sovietelor, care fusese retrasă atunci cînd, după zilele lui iulie, Sovietele reprezentate prin C.E.C. au pășit hotărît pe calea unei politici antibolșevice active. Acum însă nu numai că putem considera «linia Sovietului» ca rectificată, dar avem toate motivele să credem că în proiectatul congres al Sovietelor bolșevicii vor avea majoritatea. În asemenea condiții, lozinca «toată puterea în mîna Sovietelor», reînviată de bolșevici, este «o linie tactică» îndreptată tocmai spre dictatura proletariatului și a «țărănimii sărace». Este drept că prin Soviete se înțeleg și Sovietele de deputați ai țăranilor, și, prin urmare, lozinca bolșevicilor are în vedere o putere de stat care s-ar sprijini pe majoritatea covârșitoare a întregii democrații din Rusia. Dar în acest caz, lozinca «toată puterea în mîna Sovietelor» nu mai are sens ca atare, deoarece face ca Sovietele să aibă o componentă aproape similară cu a «preparlamentului» format de Confătuire...” (Afirmarea ziarului „Novaia Jizn“ este o minciună nerușinată, care echivalează cu afirmația că o escrocherie și o falsificare a democratismului „este aproape similară“ cu democratismul : preparlamentul este o *escrocherie*, care prezintă voința unei minorități a popoului, în special a lui Kuskova, Berkenheim, a diverșilor Ceaikovski & Co., drept voința majorității. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, chiar și Sovietele țărănești, falsificate de-alde Avksentiev și Ceaikovski, au dat la Confătuire un procent atît de mare de adversari ai coaliției, încît acestea ar putea determina, împreună cu Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților, o *prăbușire totală a ei*. Și, în al treilea rînd, „puterea în mîna Sovietelor“ înseamnă că puterea Sovietelor țărănești s-ar extinde mai ales la sate, iar la sate precumpănirea țăranilor *săraci* este asigurată...). „...Dacă este unul și același lucru, atunci lozinca bolșevică trebuie să fie scoasă imediat de la ordinea zilei. Dacă însă «puterea în mîna Soviete-

lor» nu face decît să mascheze dictatura proletariatului, o astfel de putere înseamnă eșecul și prăbușirea revoluției.

Mai e necesar să demonstrăm că din punct de vedere tehnic proletariatul, izolat nu numai de celelalte clase din țară, dar și de forțele cu adevărat vii ale democrației, nu va putea să pună stăpînire pe aparatul de stat și să-l pună în mișcare într-o situație atît de complicată, iar din punct de vedere politic nu va fi în stare să țină piept puternicei presiuni din partea forțelor ostile, care va spulbera nu numai dictatura proletariatului, ci, o dată cu ea, întreaga revoluție?

Singura putere care corespunde cerințelor momentului este o coaliție într-adevăr cinstită în cadrul democrației“.

Să ne ierte cititorul pentru lungimea citatelor, dar ele erau absolut necesare. Era necesar să înfățișăm precis poziția diferitelor partide ostile bolșevicilor. Era necesar să dovedim în mod precis faptul extrem de important că *toate* aceste partide au recunoscut că problema luării întregii puteri de stat în exclusivitate de către bolșevici este o problemă nu numai absolut reală, dar și actuală, la ordinea zilei.

Să trecem acum la analiza argumentelor în virtutea cărora „toți“, de la cadeți pînă la cei de la „Novaia Jizn“, sînt convinși că bolșevicii nu vor putea păstra puterea.

Solidul ziar „Reci“ nu aduce absolut nici un argument. El nu face decît să împroaște pe bolșevici cu un potop de înjurături murdare și furibunde. Pasajul citat de noi arată, între altele, cît de profund greșit ar fi să se creadă că „Reci“ îi „provoacă“ pe bolșevici să ia puterea, și de aceea : „feriți-vă, tovarăși, căci dușmanul nu te sfătuiește decît la rău !“. Dacă, în loc să cîntărim practic atît considerentele de ordin general, cît și cele concrete, ne vom lăsa „convinși“ că burghezia ne „provoacă“ să luăm puterea, vom fi prostiți de burghezie, care, fără doar și

poate, va proroci totdeauna spumegînd de mînie că luarea puterii de către bolșevici va aduce mii și mii de nenorociri, va vocifera totdeauna c t o va ține gura : „cel mai bine ar fi să scăpăm dintr-o dată și pentru «multă vreme» de bolșevici, l s ndu-i să ia puterea, pentru ca să-i zdrobim apoi definitiv“. Aceste țipete sînt și ele dacă vreți, „o provocare“, numai că în sens invers. Cadeții și burghezii nu ne „sfătuiesc“ c tuși de puțin și nici nu ne-au „sfătuit“ vreodată să luăm puterea, ei încearcă doar să ne sperie, vorbind despre sarcinile puterii, care ar fi, nerezolvabile.

Nu. Nu trebuie să ne lăsăm intimidăți de țipetele unor burghezi speriați. Trebuie să reținem bine că noi nu ne-am fixat niciodată sarcini sociale „nerezolvabile“ și că sarcinile *pe deplin* rezolvabile legate de pașii imediați spre socialism, care constituie unica ieșire dintr-o situație foarte grea, *vor fi rezolvate numai* de dictatura proletariatului și a țărănimii sărace. Dacă va lua puterea, proletariatul din Rusia va avea astăzi asigurată, mai mult dec t oric nd, mai mult dec t oriunde, victoria, o victorie deplină.

Să examinăm sub aspectul pur practic împrejurările *concrete* care fac ca un moment sau altul să fie nefavorabil, dar să nu ne lăsăm nici o clipă  nsp im nțați de urletele sălbatice ale burgheziei și să nu uităm că problema luării întregii puteri de către bolșevici devine o problemă într-adevăr *actuală*. Acum partidul nostru ar fi amenințat de un pericol infinit mai mare dacă am uita acest lucru dec t dacă am admite că ar fi „prematur“ să luăm puterea. Acum *nu* poate fi vorba de nimic „prematur“  n această direcție : există o mie de șanse, în afară, poate, de una sau două.

 n legătură cu înjurăturile furibunde ale ziarului „Reci“ putem și trebuie să repetăm :

Noi vom desprinde-aprobare
Nu-n dulcele ropot de-aplauze, ci
 n strigătul surd al miniei barbare !

Faptul că burghezia nutrește față de noi o ură at t de sălbatică este o  lustrare dintre cele mai concrete a ade-

vărului că noi indicăm *în mod just* poporului căile și mijloacele pentru răsturnarea dominației burgheziei.

*
* *
*

De data aceasta, „Delo Naroda“, ca o rară excepție, nu a binevoit să ne onoreze cu injuriile sale, dar nici n-a venit cu vreun argument. El încearcă să ne *înspăimânte* numai într-o formă indirectă, abuzivă, cu perspectiva: „bolșevicii vor fi obligați să formeze guvernul“. Admit într-un tot că, sperându-ne pe noi, socialiștii-revoluționari sînt ei înșiși sincer speriați, speriați de moarte de spectrul care i se înfățișează liberalului speriat. Admit de asemenea că în unele instituții dintre cele mai înalte și cele mai putrede, cum ar fi C.E.C. și alte asemenea comisii de „contact“ (adică care au legătură cu cadeții sau, vorbind mai pe șleau, au intrat în cîrdășie cu ei), socialiștii-revoluționari vor reuși să sperie pe careva dintre bolșevici, deoarece, în primul rînd, în toate aceste C.E.C., în „preparlament“ etc. e o atmosferă pestilențială, stătută și grețoasă, dăunătoare pentru *oricine* o respiră mai multă vreme, iar în al doilea rînd sinceritatea este molipsitoare, și un filistin sincer speriat poate preschimba pentru un timp chiar și pe un revoluționar în filistin.

Dar oricît de explicabilă ar fi, judecînd „omenește“, această sinceră spaimă a unui socialist-revoluționar care a avut nenorocul să fie ministru alături de cadeți sau să fie într-o situație ministeriabilă față de cadeți, a te lăsa cuprins de spaimă înseamnă a comite o greșeală politică, care se învecinează ușor cu o trădare a proletariatului. Vrem argumente concrete, domnilor! Să nu credeți că ne vom lăsa înspăimîntați de spaima voastră.

*
* *
*

De data aceasta găsim argumente concrete numai în „Novaia Jizn“. Ea joacă de data aceasta rolul de avocat al burgheziei, care o prinde mai bine decît rolul de apără-

tor al bolșevicilor, rol ce „șochează“ vădit pe această doamnă simpatică în toate privințele.

Avocatul vine cu șase argumente :

- 1) proletariatul „este izolat de celelalte clase din țară“ ;
- 2) el „este izolat de forțele cu adevărat vii ale democrației“ ;
- 3) din punct de vedere tehnic, el „nu va putea să pună stăpânire pe aparatul de stat“ ;
- 4) el „nu va putea să pună în mișcare“ acest aparat ;
- 5) „situația este extrem de complicată“ ;
- 6) el „nu va fi în stare să țină piept puternicei presiuni din partea forțelor ostile, care va spulbera nu numai dictatura proletariatului, ci, o dată cu el, întreaga revoluție“.

Primul argument al lui „Novaia Jizn“ este stângaci pînă la ridicol, deoarece în societatea capitalistă și semicapitalistă există numai trei clase : burghezia, mica burghezie (al cărui principal reprezentant este țărănimea) și proletariatul. Ce sens are deci să discutăm de izolarea proletariatului de celelalte clase atunci cînd este vorba de lupta proletariatului împotriva burgheziei ? de revoluția împotriva burgheziei ?

„Novaia Jizn“ a vrut să spună, probabil, că proletariatul este izolat de țărănime, că doar nu de moșieri putea fi vorba aici. Dar el nu putea afirma clar și precis că proletariatul este acum izolat de țărănime, căci falsitatea flagrantă a unei atari afirmații ar fi sărit tuturor în ochi.

Este greu să-ți imaginezi ca într-o țară capitalistă proletariatul să fie atît de puțin izolat de mica burghezie — și notați : în revoluția *împotriva burgheziei* — cum este în momentul de față proletariatul în Rusia. Și avem date obiective și indiscutabile, datele recente referitoare la votul *pentru* sau *contra* coaliției cu burghezia în „curiile“ „Dumei bulîghiniste“ a lui Ţereteli, faimoasa Consfătuire „democratică“. Să luăm curia Sovietelor. Avem :

	Pentru coaliție	Contra
Sovietele de deputați ai munc. și sold.	83	192
Sovietele de deputați ai țăranilor . . .	102	70
Sovietele în ansamblu	185	262

Așadar, în ansamblul ei, majoritatea în Soviete este pentru lozinca proletară: *împotriva* coaliției cu burghezia. Așa cum am văzut mai sus, pînă și cadeții sînt nevoiți să recunoască creșterea influenței bolșevicilor în Soviete. Și doar avem de-a face cu o Consfătuire convocată de conducătorii *de ieri* ai Sovietelor, socialiști-revoluționari și menșevici, care aveau o majoritate stabilă în instituțiile centrale! Evident, preponderența *reală* a bolșevicilor în Soviete este aici *diminuată*.

Atît în problema coaliției cu burghezia, cît și în aceea a trecerii imediate a pămînturilor moșierești în mîna comitetelor țărănești, bolșevicii au încă de pe acum de partea lor *majoritatea* în Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, *majoritatea poporului*, majoritatea micii burghezii. „Rabocii Puti“ reproduce în nr. 19 din 24 septembrie după nr. 25 al ziarului „Znamea Truda“¹⁰³, organul socialiștilor-revoluționari, date referitoare la consfătuirea Sovietelor locale de deputați ai țăranilor care a avut loc la Petrograd la 18 septembrie. La consfătuire s-au pronunțat pentru o coaliție nelimitată comitetele executive a patru Soviete țărănești (din guberniile Kostroma, Moscova, Samara și Taurida). Pentru o coaliție fără cadeți s-au pronunțat comitetele executive a *trei* gubernii și a *două* armate (guberniile Vladimir, Reazan și Cernomorie). Împotriva coaliției s-au pronunțat comitetele executive a *douăzeci și trei* de gubernii și a *patru* armate.

Așadar, majoritatea țăranilor sînt împotriva coaliției!

Iată cum arată „izolarea proletariatului“.

Remarcăm în treacăt că pentru coaliție s-au pronunțat trei gubernii periferice, Samara, Taurida și Cernomorie, unde există un număr relativ mare de țărani bogați și mari moșieri care folosesc muncă salariată, precum și patru gubernii industriale (Vladimir, Reazan, Kostroma și Moscova), unde burghezia țărănească este de asemenea mai puternică decît în majoritatea guberniilor din Rusia. Ar fi interesant să se culeagă date mai amănunțite cu privire la această chestiune și să se cerceteze dacă există informații relative la țăranii *săraci* din guberniile cu o țărănime foarte „*bogată*“.

Interesant este că și la „grupurile naționale“ se constată o preponderență considerabilă a adversarilor coaliției, și anume: 40 de voturi contra 15. Politica anxioasă, de violență brutală, aplicată de bonapartistul Kerenski & Co. față de națiunile fără drepturi depline din Rusia și-a dat roadele. Marea masă a populației națiunilor asuprite, adică masa micii burghezii a acestor națiuni, se încrede mai mult în proletariatul din Rusia decât în burghezie, deoarece aici istoria a pus la ordinea zilei lupta de eliberare a națiunilor asuprite împotriva celor asupritoare. Burghezia a trădat mîrșav cauza libertății națiunilor asuprite, pe cînd proletariatul a rămas credincios cauzei libertății.

Pentru masele mic-burgheze ale populației din Rusia, problema națională și problema agrară constituie, în momentul de față, problemele esențiale ale zilei. Faptul este indiscutabil. Și în ambele probleme, proletariatul „*nu* este de loc izolat“. El are de partea lui majoritatea poporului. Numai el este în stare să ducă în ambele probleme o politică hotărîită, cu adevărat „democrat-revoluționară“, care nu numai că ar asigura de la bun început puterii de stat proletare sprijinul majorității populației, ci ar declanșa o adevărată manifestare de entuziasm revoluționar al maselor, deoarece ele ar vedea pentru prima oară din partea guvernului nu o asuprire nemiloasă a țăranilor de către moșieri, a ucrainenilor de către velicoruși, ca pe vremea țarismului, nu intenția de a continua aceeași politică și sub republică, intenție camuflată prin vorbe mari, nu șicanele, jignirile, intrigile, tergiversările, lucrăturile, subterfugiile (cu care gratifică Kerenski pe țărani și națiunile asuprite), ci o caldă simpatie, dovedită prin fapte, măsuri imediate și revoluționare împotriva moșierilor, restabilirea imediată a libertății *depline* a Finlandei, Ucrainei, Bielorusiei, musulmanilor etc.

Domnii socialiști-revoluționari și menșevici știu bine toate astea, și de aceea caută să-și asigure în politica lor democrat-reacționară, îndreptată împotriva maselor, sprijinul conducătorilor semicadeți ai cooperatorilor. De aceea se vor feri ei întotdeauna să consulte masele, să organizeze un referendum sau cel puțin o votare în cadrul tutu-

ror Sovietelor locale, al tuturor organizațiilor locale asupra unor anumite probleme ale politicii practice, de pildă, dacă toate pământurile moșierești să fie trecute imediat în mîna comitetelor țărănești, dacă să fie satisfăcute cutare revendicări ale finlandezilor sau ale ucrainenilor etc.

Dar problema păcii, această problemă cardinală a întregii vieți contemporane? Proletariatul „este izolat de celelalte clase“... Proletariatul se manifestă aici într-adevăr ca reprezentant al *întregii* națiuni, a tot ce este viabil și de bună-credință *în toate* clasele, al imensei majorități a micii burghezii, deoarece numai proletariatul, cînd va fi venit la putere, va propune *imediat* o pace dreaptă tuturor popoarelor beligerante, numai el va adopta măsuri cu adevărat *revoluționare* (publicarea tratatelor secrete etc.) pentru a obține cît mai repede o pace cît mai dreaptă.

Vociferînd despre izolarea proletariatului, domnii de la „Novaia Jizn“ nu fac decît să exprime frica lor subiectivă de burghezie. Situația obiectivă din Rusia este, fără îndoială, de așa natură, încît *tocmai acum* proletariatul *nu este* „izolat“ de majoritatea micii burghezii. Tocmai acum, după trista experiență a „coaliției“, proletariatul a cîștigat simpatia *majorității* poporului. *Iată* o condiție a păstrării puterii de către bolșevici.

*

* *

Al doilea argument. Proletariatul „este izolat de forțele cu adevărat vii ale democrației“. E greu să pricepi ce va să zică asta. O fi „pe grecește“, cum spun francezii în asemenea cazuri.

Publiciștii de la „Novaia Jizn“ sînt persoane ministriabile. Ei ar fi buni de miniștri sub cadeți. Căci unor asemenea miniștri li se cere tocmai să știe să debiteze fraze frumoase și rotunjite, fără nici un sens, cu care se poate acoperi orice mîrșăvie și care, de aceea, stîrnesc în mod sigur aplauzele imperialiștilor și ale social-imperialiștilor. Cadeții, Breșkovskaia, Plehanov & Co. vor aplauda cu

siguranță pe cei de la „Novaia Jizn“ pentru afirmația că proletariatul este izolat de forțele cu adevărat vii ale democrației, deoarece astfel se spune *indirect* — sau se dă de înțeles — că „forțele vii ale democrației“ sînt cadeții, Breșkovskaia, Plehanov, Kerenski & Co.

Nu-i adevărat. Ei sînt niște forțe moarte, fapt dovedit de istoria coaliției.

Înspăimîntați de burghezie și de atmosfera burghezo-intelectualistă, cei de la „Novaia Jizn“ consideră „vie“ aripa *dreaptă* a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor — „Volea Naroda“, „Edinstvo“ etc. —, care nu se deosebește prin nimic esențial de cadeți. Noi considerăm însă vii numai elementele legate de mase, și nu de chiaburi, numai cele care s-au desprins de coaliție în urma învățămintelor trase de pe urma ei. „Forțele viabile și active“ ale democrației mic-burgheze sînt reprezentate de aripa *sîngă* a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor. Întărirea acestei aripi de sîngă, îndeosebi după contrarevoluția din iulie, este un indiciu obiectiv dintre cele mai sigure că proletariatul *nu* e izolat.

Acest lucru este dovedit în ultimul timp și mai limpede de oscilările spre sîngă ale socialiștilor-revoluționari centriști, oglindite în declarația lui Cernov din 24 septembrie că grupul său nu poate sprijini o nouă coaliție cu Kișkin & Co. Oscilările spre sîngă ale centrului socialist-revoluționar, care pînă acum avea o majoritate compactă printre reprezentanții partidului socialist-revoluționar, partid dominant și preponderent prin numărul voturilor întrunite la orașe și în special la sate, dovedesc că declarațiile lui „Delo Naroda“ citate de noi mai sus, în sensul că democrația, în anumite condiții, trebuie „să garanteze un sprijin total“ unui guvern pur bolșevic, dovedesc că în orice caz asemenea declarații nu sînt vorbe goale.

Fapte ca refuzul centrului socialist-revoluționar de a sprijini o nouă coaliție cu Kișkin sau preponderența *adversarilor* coaliției printre *menșevicii-defensiști* din țară (Jordania în Caucaz etc.) sînt o dovadă obiectivă a faptului că o anumită parte a *maselor* care pînă acum a urmat pe menșevici și pe socialiștii-revoluționari *va sprijini* un guvern pur bolșevic.

Tocmai de forțele *viabile* ale democrației nu este izolat acum proletariatul din Rusia.

*
* *
*

Al treilea argument: „din punct de vedere tehnic proletariatul nu va putea să pună stăpînire pe aparatul de stat“. Este, poate, argumentul cel mai curent. El merită o deosebită atenție atît din acest motiv, cît și pentru că indică una din sarcinile cele mai *grele*, cele mai *serioase* care revin proletariatului victorios. Fără îndoială că aceste sarcini sînt sarcini grele, dar, dacă noi, care ne chemăm socialiști, vom vorbi despre dificultatea lor numai pentru *a ne sustrage* de la ele, în practică nu va mai fi nici o deosebire între noi și slugile burgheziei. Dificultatea sarcinilor revoluției proletare trebuie să îndemne pe partizanii proletariatului să studieze mai atent și mai concret mijloacele de îndeplinire a lor.

Prin aparat de stat înțelegem în primul rînd armata permanentă, poliția și funcționăria. Afirmînd că din punct de vedere tehnic proletariatul nu va putea să pună stăpînire pe acest aparat, publiciștii de la „Novaia Jizn“ dovedesc o ignoranță crasă, dovedesc că nu vor să țină seama de faptele de viață și nici de considerente expuse de mult în literatura bolșevică.

Publiciștii de la „Novaia Jizn“ se socot cu toții, dacă nu marxiști, cel puțin cunoscători ai marxismului, socialiști instruiți. Dar Marx ne învață, pe baza experienței Comunei din Paris, că proletariatul *nu poate* să ia pur și simplu în stăpînire mașina de stat așa cum este și s-o pună în funcțiune pentru propriile ei scopuri, că el trebuie *s-o sfărîme* și s-o înlocuiască cu una nouă (despre acest lucru vorbesc mai amănunțit într-o broșură din care am terminat prima parte și care va apărea în curînd sub titlul: „Statul și revoluția. Învățătura marxismului despre stat și sarcinile proletariatului în revoluție“ *). Această nouă mașină de stat a fost creată de Comuna din Paris, iar Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldați-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120. — Nota red.

lor și țăranilor din Rusia sînt un „aparat de stat“ *de același tip*. Este un fapt asupra căruia am atras atenția în mai multe rînduri, începînd de la 4 aprilie 1917, și despre care se vorbește în rezoluțiile conferințelor bolșevice, precum și în literatura bolșevică. „Novaia Jizn“ ar fi putut, desigur, să se declare într-un total dezacord cu Marx și cu bolșevicii ; dar cînd un ziar care-i ocărăște atît de des și cu atîta trufie pe bolșevici, acuzîndu-i de atitudine neserioasă față de problemele dificile, cînd un asemenea ziar ocolește cu totul problema, el își dă certificat de paupertate.

Proletariatul *nu* poate „să ia în stăpînire“ „aparatul de stat“ și „să-l pună în mișcare“. Dar el poate să *sfărîme* tot ce e asuprire, rutină, tot ce e iremediabil burghez în vechiul aparat de stat, înlocuindu-l *pe acesta din urmă* printr-un aparat *propriu*, nou. Acest aparat îl constituie Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor.

Nu putem să nu calificăm drept monstruoasă faptul că „Novaia Jizn“ a uitat cu totul de acest „aparat de stat“. Procedînd astfel în raționamentele lor teoretice, cei de la „Novaia Jizn“, în fond, fac în domeniul teoriei politice ceea ce cadeții fac în domeniul practicii politice. Căci, dacă proletariatul și democrația revoluționară *nu au* într-adevăr *nevoie* de un aparat de stat nou, Sovietele își pierd orice *raison d'être* *, își pierd dreptul la existență, iar cadeții korniloviști au *dreptate* cînd vor să le lichideze !

Această greșală teoretică și orbire politică monstruoasă a ziarului „Novaia Jizn“ sînt cu atît mai monstruoase cu cît în această problemă pînă și menșevicii-internaționaliști (cu care „Novaia Jizn“ s-a prezentat în bloc la ultimele alegeri pentru Duma orășenească din Petrograd) s-au apropiat într-o anumită măsură de bolșevici. Astfel, în declarația majorității din Soviete, citită de tov. Martov la Consfătuirea democratică, se spune :

„...Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, făurite în primele zile ale revoluției de puternicul avînt al geniului

* — rațiune de a fi. — *Nota trad.*

creator autentic al poporului, formează noul țesut al statului revoluționar, care a înlocuit țesutul îmbătrînit al statului vechiului regim...”

Este cam prea frumos spus, adică prețiozitatea în expresii ascunde aici lipsa de claritate în gîndirea politică. Sovietele *nu* au înlocuit *încă* vechiul „țesut”, iar acest vechi „țesut” *nu* este statul vechiului regim, ci *atît* statul țarismului, *cît și* statul republicii burgheze. În orice caz însă, Martov se situează aici cu cîteva capete mai sus decît cei de la „Novaia Jizn”.

Sovietele sînt un aparat de stat nou, care, în primul rînd, creează forța armată a muncitorilor și țăranilor, și anume nu o forță ruptă de popor, ca vechea armată permanentă, ci cît se poate de strîns legată de el; această forță este sub raport militar, incomparabil mai puternică decît cea veche; din punct de vedere revoluționar, ea nu poate fi înlocuită cu nimic. În al doilea rînd, acest aparat stabilește o legătură atît de strînsă și indisolubilă cu masele, cu majoritatea poporului, atît de ușor de verificat și de reînnoit, cum nu se putea concepe în vechiul aparat de stat. În al treilea rînd, acest aparat, datorită faptului că e ales și poate fi schimbat după voința poporului, fără formalități birocratice, este mult mai democratic decît aparatele de stat din trecut. În al patrulea rînd, el stabilește o strînsă legătură cu profesiunile cele mai diferite, înlesnind astfel înfăptuirea, fără birocrație, a celor mai variate și profunde reforme. În al cincilea rînd, el stabilește forma de organizare a avangărzii, a părții celei mai conștiente, mai energice și mai înaintate a claselor *asuprite*, a muncitorilor și țăranilor, fiind un aparat cu ajutorul căruia avangarda claselor *asuprite* poate ridica, educa, instrui și duce după sine *toată masa uriașă* a acestor clase, care pînă astăzi a fost complet în afara vieții politice, în afara istoriei. În al șaselea rînd, el oferă posibilitatea de a asocia avantajele parlamentarismului cu avantajele democrației directe, adică de a reuni în persoana reprezentanților aleși ai poporului atît funcția legislativă cît și *aceea de aplicare a legilor*. În comparație cu parlamentarismul burghez, aceasta marchează în dezvoltarea

democrației un pas înainte de o însemnătate istorică mondială.

Sovietele noastre din 1905 au fost, ca să zicem așa, numai un embrion, căci n-au ființat decît cîteva săptămîni. Este limpede că în condițiile de atunci nu putea fi vorba de o dezvoltare multilaterală a lor. Nici în revoluția din 1917 nu poate fi încă vorba de așa ceva, deoarece cîteva luni sînt o perioadă foarte scurtă, și — principalul: conducătorii socialiști-revoluționari și menșevici *au prostituat* Sovietele, le-au transformat într-un loc de flecăreală, într-o anexă a politicii conciliatoriste a conducătorilor. Sovietele se descompun și putrezesc de vii sub conducerea diverșilor Liber, Dan, Țereteli, Cernov. Sovietele nu pot să se dezvolte cum trebuie, să-și valorifice pe deplin posibilitățile și capacitățile decît dacă iau *întreaga* putere de stat, căci altminteri ele *nu au ce face*, rămîn sau niște simpli embrioni (și nu poți fi prea multă vreme embrion), sau niște jucării. „Dualitatea puterii“ înseamnă paralizarea Sovietelor.

Dacă geniul creator al claselor revoluționare n-ar fi făurit Sovietele, revoluția proletară din Rusia ar fi fost lipsită de orice perspectivă, căci cu vechiul aparat proletariatul n-ar putea păstra în nici un caz puterea, iar un aparat nou nu poate fi creat dintr-o dată. Trista istorie a prostituării Sovietelor de către Țereteli-Cernov, istoria „coaliției“, este totodată și istoria debarasării Sovietelor de iluziile mic-burgeze, a trecerii lor prin „purgatoriul“ intuirii practice a *întregii* josnicii și mîrșavii a coalițiilor burgeze *de orice fel*. Să sperăm că Sovietele n-au ieșit zdruncinate, ci călite din acest „purgatoriu“.

★

★ ★

Principala dificultate de care se lovește revoluția proletară este instituirea pe scară națională a evidenței și controlului celui mai riguros și mai minuțios, *a controlului muncitoresc* asupra producției și repartiției produselor.

Obiecția adusă de publiciștii de la „Novaia Jizn“ că, preconizînd lozinca „controlului muncitoresc“, noi cădem

În sindicalism este un exemplu de „marxism“ aplicat simplist, școlărește de către niște oameni care n-au aprofundat marxismul, ci *au învățat pe de rost* un marxism struvizat. Sindicalismul ori neagă dictatura revoluționară a proletariatului, ori îi rezervă ultimul loc, așa cum rezervă puterii politice în general. Noi o punem pe primul plan. Dacă am declara pur și simplu, așa cum fac cei de la „Novaia Jizn“ : *nu* control muncitoresc, *ci* control de stat, ar fi o frază burghezo-reformistă, ar fi, în fond, o formulă pur cadetă, deoarece cadeții nu au nimic împotriva *participării* muncitorilor la controlul „de stat“. Cadeții-korniloviști știu foarte bine că o asemenea participare este cel mai bun mijloc de înșelare a muncitorilor de către burghezie, cel mai bun mijloc de *corupere* politică rafinată a diverșilor Gvozdev, Nikitin, Prokopovici, Țereteli și a întregii lor bande.

Declarînd : „control muncitoresc“, punînd întotdeauna această lozincă *alături* de dictatura proletariatului, *imediat* după ea, noi explicăm despre ce fel de stat este vorba. Statul este organul de dominație al unei *clase*. Al cărei clase? Dacă este al burgheziei, avem de-a face cu un stat al cadeților, al lui Kornilov și Kerenski, datorită căruia poporul muncitor din Rusia îndură „kornilovismul și kerenskismul“ de peste o jumătate de an. Dacă este al proletariatului, dacă este vorba de statul proletar, *adică* de dictatura proletariatului, controlul muncitoresc *se poate* transforma într-o *evidență* pe scară națională, o evidență atotcuprinzătoare, omniprezentă, cît se poate de riguroasă și minuțioasă a producției și a repartiției produselor.

Iată principala dificultate, iată sarcina primordială a revoluției proletare, *adică* socialiste, sarcină care, cel puțin în Rusia, ar fi de nerezolvat fără Soviete. Sovietele *orientează* activitatea organizatorică a proletariatului, activitate care *poate* rezolva această sarcină de importanță istorică-mondială.

Ajungem la un alt aspect al problemei aparatului de stat. În afară de aparatul prin excelență „asupritor“ : armată permanentă, poliție, funcționărimă, există în statul modern un aparat deosebit de strîns legat de bănci și syndicate, un aparat care execută o vastă muncă de evi-

dență-înregistrare, dacă ne putem exprima astfel. Aparatul acesta nu poate fi și nu trebuie să fie sfărâmat. Noi trebuie să-l scoatem din subordinea capitaliștilor, trebuie să îndepărtăm, să rupem, să izolăm de el pe capitaliști și căile lor de influență, trebuie să-l subordonăm Sovietelor proletare, să-l lărgim, să-l extindem, să-l punem în slujba întregului popor. Și putem s-o facem, luînd ca punct de plecare cuceririle de astăzi ale marelui capitalism (după cum în general revoluția proletară nu-și poate atinge țelul decît pornind de la aceste cuceriri).

Capitalismul a creat *aparate* de evidență ca : băncile, sindicatele, poșta, asociațiile de consum, uniunile de funcționari. *Fără marile bănci, socialismul ar fi irealizabil.*

Marile bănci sînt „aparatură de stat“, de care avem nevoie pentru înfăptuirea socialismului și pe care îl luăm de-a gata de la capitalism, sarcina noastră fiind aici doar de a amputa elementele de desfigurare capitalistă din acest aparat admirabil, de a-l face și mai vast, și mai democratic, și mai cuprinzător. Cantitatea va trece în calitate. O bancă de stat unică, cea mai mare din cîte au fost pînă acum, cu sucursale în fiecare plasă, pe lîngă fiecare fabrică, constituie nouă zecimi din aparatul socialist. Asta înseamnă o contabilitate pe scara întregului stat, o evidență pe întregul stat a producției și a repartiției produselor, înseamnă, ca să spun așa, un fel de schelet al societății socialiste.

Acest „aparatură de stat“ (care în capitalism nu este cu totul de stat, dar la noi, în socialism, va fi) putem „să-l preluăm“ și „să-l punem în mișcare“ dintr-o singură lovitură, printr-un singur decret, deoarece munca efectivă de contabilitate, control, înregistrare, evidență și ținere a conturilor este efectuată aici de funcționari care, în majoritate, sînt ei înșiși în situații de proletari sau semi-proletari.

Acești funcționari pot fi și trebuie să fie trecuți în situația de funcționari de stat printr-un singur decret emis de guvernul proletar — așa cum cîinii de pază ai capitalismului, ca Briand și alți miniștri burghezi, printr-un singur decret trec pe feroviarilor aflați în grevă în situația de funcționari de stat. Noi avem nevoie de mult mai

mulți funcționari de stat de acest fel, și îi *putem* avea, deoarece capitalismul a simplificat funcțiile de evidență și control, le-a redus la o muncă de *înregistrare* relativ simplă, accesibilă oricărui om cu puțină școală.

„Etatizarea“ masei funcționarilor din bănci, sindicate, comerț etc. etc. este într-un tot realizabilă atît din punct de vedere tehnic (datorită muncii preliminare pe care capitalismul și capitalismul financiar au executat-o pentru noi), cît și din punct de vedere politic, în condițiile controlului și supravegherii exercitate de *Soviete*.

Iar cu funcționarii superiori, care sînt puțini la număr, dar care trag spre capitaliști, trebuie „să procedăm fără menajamente“ ca și cu capitaliștii. Ei *se vor împotrivi*, ca și capitaliștii. Această împotrivire va trebui *zdrobită*, și dacă naivul, nemuritorul Peșehonov gîngurea încă în iunie 1917, ca un veritabil „copil de stat“, cum că „împotrivirea capitaliștilor a fost zdrobită“, această frază puerilă, această lăudăroșenie copilăroasă, această extravaganță copilăroasă *proletariatul o va înfăptui cu adevărat*.

Noi putem face acest lucru, deoarece este vorba de înfrîngerea împotrivirii unei minorități infime a populației, literalmente un pumn de oameni, asupra cărora sindicatele funcționarilor, sindicatele muncitorești, asociațiile de consum și Sovietele vor institui o asemenea *supraveghere* în-cît fiecare Tit Titici în parte va fi *încercuit* ca francezii la Sedan. Pe acești Tit Titici îi știm pe nume : este suficient să luăm listele de directori, de membri ai consiliilor de administrație, de mari acționari etc. Ei sînt cîteva sute, cel mult cîteva mii în *întreaga* Rusie ; pe lîngă fiecare dintre ei statul proletar, cu aparatul Sovietelor, cu sindicatele funcționarilor etc., poate să pună și cîte zece și cîte o sută de controlori, așa încît, în loc „de a înfrînge împotrivirea“, vom reuși, poate, prin *controlul muncitoresc* (asupra capitaliștilor), să facem *imposibilă* orice împotrivire.

Nu confiscarea averii capitaliștilor va constitui „pivotul“ problemei, ci un control muncitoresc pe scară națională, atocuprinzător asupra capitaliștilor și asupra eventualilor lor partizani. Numai cu confiscarea nu poți

face nimic, deoarece ea nu cuprinde elementul organizării, al evidenței unei repartiții juste. Vom înlocui ușor confiscarea prin perceperea unui impozit *echitabil* (fie chiar cu cote de impunere „à la Șingarev“) — numai și numai ca să excludem posibilitatea oricărei sustrageri de la obligația de a da socoteală, posibilitatea de a ascunde adevărul, de a cluda legea. Iar această posibilitate *va fi exclusă numai* prin controlul muncitoresc exercitat de *statul muncitoresc*.

Sindicalizarea obligatorie, adică gruparea obligatorie în uniuni sub controlul statului, iată ce a pregătit capitalismul, iată ce a realizat în Germania statul iuncherilor, iată ce va fi întru totul realizabil în Rusia pentru Soviete, pentru dictatura proletariatului, iată ce *ne va da un „aparat de stat“* universal, nou și nebirocratic*.

*
* *
*

Al patrulea argument al avocaților burgheziei: proletariatul nu va reuși „să pună în mișcare“ aparatul de stat. Este un argument care nu aduce nimic nou față de argumentul precedent. Aparatul vechi, desigur, n-am putea nici să-l luăm în stăpânire, nici să-l punem în mișcare. Aparatul nou, Sovietele, este *deja* pus în mișcare „de puternicul avânt al veritabilei creații populare“. El nu trebuie decît să fie eliberat din *cătușele* ce i-au fost puse de dominația conducătorilor socialiști-revoluționari și menșevici. El este în stare de funcțiune, și nu trebuie decît să-l descărcăm de odiosul balast mic-burghez care-l împiedică să meargă mereu înainte cu toată viteza.

Pentru a completa cele spuse mai sus, trebuie să examinăm aici încă două lucruri: în primul rînd, noile mijloace de control, create *nu* de noi, ci de capitalism în stadiul lui de imperialism de război; în al doilea rînd, importanța adîncirii democratismului în *conducerea* statului de tip proletar.

* Tratarca mai amănunțită a chestiunii însemnatății sindicalizării obligatorii vezi în bro ura mea: „Catastrofa care ne amenința și cum trebuie să luptăm împotriva ei“. (Vezi volumul de față, p. 188—191. — *Nota red.*)

Monopolul cerealelor și cartelele de pâine nu sînt create de noi, ci de statul capitalist beligerant. El a și introdus obligativitatea generală a muncii în cadrul capitalismului, ceea ce nu este decît o ocnă militară pentru muncitori. Dar și aici, ca și în întreaga sa creație istorică, proletariatul își ia armele de la capitalism, și nu le „născocește“, nu le „creează din nimic“.

Monopolul cerealelor, cartelele de pâine, obligativitatea generală a muncii sînt în mîna statului proletar, în mîna Sovietelor, învestite cu puteri depline, cel mai puternic mijloc de evidență și control, mijloc care, extins asupra capitaliștilor și *asupra bogătașilor în genere*, aplicat acestora de către *muncitori*, va constitui o forță nemai-întîlnită încă în istorie pentru „punerea în mișcare“ a aparatului de stat, în vederea înfrîngerii rezistenței capitaliștilor, în vederea subordonării lor față de statul proletar. Acest mijloc de control și *de constrîngere de a munci* este mai puternic decît legile Convenției și ghilotina ei. Ghilotina nu făcea decît să semene spaimă, să înfrîngă rezistența *activă*. *Asta-i prea puțin pentru noi*.

Asta-i prea puțin pentru noi. Noi trebuie nu numai „să băgăm frica“ în capitaliști, astfel ca ei să-și dea seama de atotputernicia statului proletar și să le treacă pofta să-i opună o rezistență *activă*. Noi trebuie să zdrobim și rezistența *pasivă*, care este, fără îndoială, mai periculoasă și mai dăunătoare încă. Nu trebuie numai să zdrobim orice împotrivire din partea lor. Trebuie *să-i silim să muncească* în cadrul noii organizări de stat. Nu este suficient „să-i înlăturăm“ pe capitaliști: trebuie ca (după ce-i vom înlătura pe cei nerecuperabili, pe „recalcitranții“ incorigibili) să-i punem *în slujba noului stat*. Asta se referă nu numai la capitaliști, ci și la o anumită pătură de sus a intelectualilor burghezi, a funcționării etc.

Și avem un mijloc pentru aceasta. Insuși statul capitalist beligerant ne-a pus la îndemîină un mijloc și o armă. Acest mijloc este monopolul cerealelor, cartelele de pâine, obligativitatea generală a muncii. „Cine nu muncește nu mănîncă“ — iată regula principală, primordială, fundamentală pe care pot s-o pună și o vor pune în practică

Sovietele de deputați ai muncitorilor atunci cînd vor lua puterea în stat.

Fiecare muncitor are o cărțuție de muncă. Acest document nu este înjositor pentru el, deși *astăzi* este, fără îndoială, un document al robiei salariate capitaliste, care atestă că omul muncitor aparține unui trîntor sau altuia.

Sovietele vor introduce cărțuția de muncă *pentru bogătași*, iar *a p o i*, treptat, și pentru întreaga populație (într-o țară țărănească ca a noastră, pentru majoritatea covârșitoare a țărănimii nu va fi nevoie, probabil, încă multă vreme de aici înainte de cărțuțel de muncă). Cărțuția de muncă va înceta să fie un semn distinctiv al „omului de rînd“, un document al stărilor „de jos“, un atestat al robiei salariate. Ea va sta mărturie faptului că, dacă în noua societate nu mai există „muncitori“, nu mai există însă nici un om care să nu fie *lucrător*.

Bogătașii trebuie să capete o cărțuție de muncă de la sindicatul muncitorilor sau funcționarilor cel mai apropiat de branșa lor de activitate ; ei trebuie să capete de la acest sindicat, săptămînal sau la alte termene fixe, un certificat care să ateste că își îndeplinesc munca în mod conștiincios, fără de care nu vor putea căpăta cartelă de pîine și nici produse alimentare în general. Avem nevoie de buni organizatori în domeniul bancar și în domeniul grupării întreprinderilor în uniuni (capitaliștii au mai multă experiență în această privință, și cu oameni experimentați munca merge mai ușor), avem nevoie de un număr mult mai mare de ingineri, agronomi, tehnicieni decît înainte, de specialiști cu pregătire științifică în toate domeniile, va declara statul proletar. Tuturor acestor lucrători le vom da o muncă după puterile lor și cu care sînt deprinși ; probabil că nu vom introduce decît treptat egalitatea completă a salariilor, menținînd pentru perioada de trecere un salariu mai ridicat pentru acești specialiști ; îi vom pune însă sub un control muncitoresc multilateral, vom obține aplicarea totală și necondiționată a regulii : „cine nu muncește nu mănîncă“. Iar forma de organizare a muncii nu o născocim noi, ci o luăm de-a gata de la capitalism : bănci, syndicate, cele mai bune fabrici, stațiunile experimentale, academii etc. ; nu va trebui decît

să împrumutăm cele mai bune metode din experiența țărilor înaintate.

Și fără îndoială că nu vom cădea în utopism, nu vom părăsi terenul celui mai lucid calcul practic dacă vom spune: întreaga clasă a capitaliștilor va opune o rezistență cât se poate de îndârjită, dar organizarea întregii populații în Soviete va zdrobi această împotrivire; va trebui, firește, să aplicăm pedeapsa cu închisoarea și confiscarea întregii averi pentru capitaliștii cei mai îndârjiți și mai recalitranti, în schimb victoria proletariatului va face să sporească numărul cazurilor de felul aceluia despre care am citit, de pildă, în „Izvestiia“ de azi:

„La 26 septembrie, la Consiliul central al comitetelor de întreprindere s-au prezentat doi ingineri care au declarat că un grup de ingineri a hotărât să formeze un sindicat al inginerilor socialiști. Considerînd că perioada actuală reprezintă în fond începutul revoluției socialiste, sindicatul se pune la dispoziția maselor muncitorești și vrea să apere interesele muncitorilor, acționînd într-o unitate deplină cu organizațiile muncitorești. Reprezentanții Consiliului central al comitetelor de întreprindere au răspuns că Consiliul este bucuros să formeze în cadrul organizației sale o secție a inginerilor care să includă în programul ei tezele fundamentale ale primei conferințe a comitetelor de întreprindere cu privire la controlul muncitoresc asupra producției. În zilele următoare va avea loc o ședință comună a delegaților Consiliului central al comitetelor de întreprindere și a grupului de inițiativă al inginerilor socialiști“ („Izvestiia C.E.C.“ din 27 septembrie 1917).

*

* *

Proletariatul, ni se spune, nu va putea să pună în mișcare aparatul de stat.

După revoluția din 1905, Rusia a fost condusă de 130 000 de moșieri, a fost condusă printr-un șir de nesfârșite silnicii față de 150 000 000 de oameni, de nesfârșite batjocuri față de ei, prin constrîngerea imensei majorități la o muncă de ocnă și la o existență de foame.

Și cei 240 000 de membri ai partidului bolșevic n-ar putea să conducă Rusia, s-o conducă în interesul celor săraci și împotriva celor bogați! Acești 240 000 de oameni au de pe acum de partea lor cel puțin un milion de vo-

turi ale populației adulte, căci acesta este raportul dintre numărul membrilor de partid și numărul de voturi date partidului, raport stabilit pe baza experienței Europei și a experienței Rusiei, fie și, de pildă, în alegerile din august pentru Duma din Petersburg. Așadar, noi dispunem de pe acum de „un aparat de stat“ de *un milion* de oameni, devotați statului socialist din convingere, și nu pentru a căpăta o sumă grasă la fiecare 20 ale lunii.

Mai mult decât atât, noi dispunem de „un mijloc miraculos“ pentru ca dintr-o dată, dintr-o singură lovitură să înzecim aparatul nostru de stat, mijloc de care nici un stat capitalist nu poate dispune și n-a dispus vreodată. Acest mijloc miraculos este antrenarea oamenilor muncii, antrenarea sărăcimii în activitatea zilnică de conducere a statului.

Pentru a dovedi că acest mijloc miraculos este ușor de aplicat și dă rezultate fără greș, să luăm un exemplu cât mai simplu și mai concret.

Statul trebuie să evacueze forțat dintr-o locuință o familie și să instaleze o alta. Este un lucru practicat adesea de statul capitalist și care va fi practicat și de statul nostru proletar sau socialist.

Statul capitalist evacuează o familie de muncitori care, pierzînd pe cel care muncea și o întreținea, nu mai are de unde plăti chiria. Își fac apariția portărelul, polițistul sau milițianul, cu un pluton întreg după el. Ca să efectuezi o evacuare într-un cartier muncitoresc este nevoie de un detașament de cazaci. De ce ? Pentru că portărelul și „milițianul“ refuză să meargă fără o puternică pază militară. Ei știu că scena evacuării stîrnește o mînie cumplită în rîndurile întregii populații din cartier, în rîndurile a mii și mii de oameni aduși aproape la desperare, stîrnește atîta ură față de capitaliști și față de statul capitalist, încît portărelul și plutonul de milițieni riscă în orice moment să fie sfîșiați. E nevoie de mari forțe militare, într-un oraș mare trebuie aduse cîteva regimente neapărat dintr-un colț îndepărtat al țării, pentru ca soldații lor să nu cunoască viața sărăcimii de la orașe, să nu se poată „molipsi“ de socialism.

Statul proletar trebuie să instaleze forțat o familie de oameni nevoiași în locuința unui om bogat. Detașamentul nostru de miliție muncitorească este alcătuit, să presupunem, din 15 oameni: doi mătrozi, doi soldați, doi muncitori conștienți (dintre care numai unul este membru sau simpatizant al partidului nostru), apoi un intelectual și opt oameni din rîndurile sărăcimii muncitoare, dintre care cel puțin cinci sînt femei, oameni de serviciu, muncitori necalificați etc. Detașamentul se prezintă la locuința bogătaşului, o cercetează și constată că doi bărbați și două femei ocupă 5 camere. — „Dumneavoastră, cetățeni, vă veți restrînge în iarna aceasta în două camere, iar două camere le pregătiți ca să se mute în ele două familii de la subsol. Veți fi nevoiți să vă restrîngeți un timp, pînă cînd vom construi, cu ajutorul inginerilor (dv. sînteți inginer, după cîte știm), locuințe bune pentru toată lumea. Telefonul dumneavoastră va fi pus la dispoziția a 10 familii. Astfel vom reuși să economisim 100 de ore de muncă, de alergătură prin magazine etc. Apoi aveți în familie două persoane, o cetățeană de 55 de ani și un cetățean de 14 ani, care nu sînt cu totul inapte de muncă, nu au nici o ocupație și cărora li se poate încredința o activitate ușoară. Ei vor face de serviciu cîte 3 ore pe zi, avînd grijă de justa repartiție a produselor la 10 familii și vor ține scriptele necesare în acest scop. Cetățeanul student care face parte din detașamentul nostru va scrie imediat textul acestei ordonanțe a statului în două exemplare, iar dumneavoastră fiți bun și semnați că vă obligați s-o respectați întocmai“.

După părerea mea, în felul acesta pot fi prezentate, prin exemple concrete, raporturile dintre conducerea de stat și aparatul de stat vechi, burghez, pe de o parte, și conducerea de stat și aparatul de stat nou, socialist, pe de altă parte.

Noi nu sîntem utopiști. Știm că nu orice salahor sau orice bucătăreasă pot să participe imediat la conducerea statului. În această privință sîntem de acord și cu cadeții, cu Breșkovskaia și cu Țereteli. Dar ceea ce ne deosebește de acești cetățeni este că noi cerem să se termine imediat cu prejudecata că numai cei bogați sau numai funcționarii

recrutați din familiile avute sînt capabili să conducă statul, să îndeplinească munca de conducere curentă, de fiecare zi. Noi cerem ca muncitorii și soldații conștienți să învețe oamenii să conducă statul, și să înceapă asta imediat, adică să înceapă imediat a atrage la această învățătură pe toți oamenii muncii, toată sărăcimea.

Știm că și cadeții sînt dispuși să învețe poporul ce este democratismul. Doamnele cadete sînt dispuse să țină în fața femeilor de serviciu conferințe despre egalitatea în drepturi a femeilor, conferințe pregătite, utilizînd cele mai bune izvoare englezești și franțuzești. La cel mai apropiat miting-concert, în fața a mii de oameni, pe estradă se va desfășura o scenă a pupăturilor : conferințara, o doamnă cadetă, o va pupa pe Breșkovskaia, Breșkovskaia pe fostul ministru Țereteli, iar poporul, recunoscător, va învăța astfel pe concret ce-i aceea egalitate, libertate și frăție republicană...

Da, sîntem de acord că cadeții, Breșkovskaia și Țereteli sînt devotați democratismului și-l propagă în popor. Dar ce să facem dacă concepția noastră noastră despre democratism diferă puțințel de a lor ?

După părerea noastră, pentru a ușura groaznica povară și groaznicele calamități ale războiului, ca și pentru a vindeca grelele răni pricinuite poporului de război este necesar un democratism revoluționar, sînt necesare tocmai astfel de măsuri revoluționare ca repartizarea locuințelor în interesul sărăcimii, așa cum am descris-o în exemplul de mai sus. Tot așa trebuie să procedăm la orașe și la sate cu produsele alimentare, cu îmbrăcămintea, cu încălțămîntea etc., la sate cu pămîntul etc. La conducerea statului în acest spirit putem atrage imediat un aparat de stat de zece, dacă nu de douăzeci de milioane de oameni, un aparat nemaiîntîlnit în nici un stat capitalist. Numai noi putem crea un asemenea aparat, deoarece noi avem asigurată simpatia deplină și absolută a imensei majorități a populației. Numai noi îl putem crea, deoarece noi avem muncitori conștienți, disciplinați de îndelungata „școală“ a capitalismului (doar n-am trecut în zadar prin școala capitalismului), care sînt în stare să creeze miliția muncitorească și s-o lărgească treptat (în-

cepînd s-o lărgească imediat), transformînd-o în miliție a *întregului popor*. Muncitorii conștienți trebuie să conducă, dar ei pot să atragă la conducere adevăratele mase muncitoare și asuprite.

Firește că la primii pași ai acestui nou aparat greșelile sînt inevitabile. Parcă țărani, după ce au scăpat de iobăgie și au început să-și conducă singuri treburile, n-au comis greșeli? Există o altă cale de a învăța poporul să se conducă singur, o altă cale de a evita greșelile decît calea practicii? decît trecerea imediată la o autoconducere reală a poporului? În momentul de față, principalul este să ne debarasăm de prejudecata intelectualistă burgheză că statul poate fi condus numai de funcționari speciali, care, prin întreaga lor situație socială, depind întru totul de capital. Principalul este să punem capăt acestei stări de lucruri în care burghezii, funcționarii și miniștrii „socialiști” încearcă să conducă ca înainte, dar nu pot, și după șapte luni se alege cu o răscoală țărănească într-o țară țărănească!! Principalul este să insuflăm celor ce muncesc și sînt asupriți încredere în forțele lor, să le arătăm în practică că pot și trebuie să treacă ei înșiși la o repartiție *justă*, strict reglementată, organizată a pîinii, a tuturor produselor alimentare, a laptelui, a îmbrăcămintei, a locuințelor etc., *în interesul sărăcimii*. Altă salvare de la catastrofă și pieire *nu există* pentru Rusia, iar acțiunea prin care peste tot se va trece cinstit și cu curaj conducerea în mîinile proletarilor și semi-proletarilor va stîrni în mase un entuziasm revoluționar fără precedent în istorie, va spori atît de mult forțele poporului în lupta împotriva calamităților, încît multe lucruri care păreau irealizabile pentru vechile și mărginitele noastre forțe birocratice vor deveni realizabile pentru forțele unei mase de milioane *care începe să muncească pentru sine*, și nu pentru capitaliști, nu pentru coconași, nu pentru funcționari, nu din constrîngere.

*

* *

De problema aparatului de stat ține și problema centralismului, ridicată foarte energic și foarte puțin izbutit

de tov. Bazarov în „Novaia Jizn“ nr. 138 din 27 septembrie, în articolul : „Bolșevicii și problema puterii“.

Tov. Bazarov raționează astfel : „Sovietele nu sînt un aparat adaptat la toate domeniile vieții de stat“, deoarece, susține el, experiența a șapte luni a arătat, iar „zecile și sutele de date documentare aflate la Secția economică a Comitetului executiv din Petersburg“ au confirmat că Sovietele, deși în multe locuri au exercitat în fapt „întreaga putere“, „n-au putut obține rezultate cît de cît satisfăcătoare în domeniul luptei împotriva dezastrului economic“. Avem nevoie de un aparat „împărțit pe ramuri de producție, strict centralizat în cadrul fiecărei ramuri și subordonat unui centru unic de stat“. „Este vorba — vedeți dv. — nu de înlocuirea vechiului aparat, ci numai de reformarea lui... oricît și-ar bate joc bolșevicii de oamenii care propun un plan...“

Toate aceste raționamente ale tovarășului Bazarov sînt nemaipomenit de inconsistente ; ele par o copie a raționamentelor burgheziei, o reflectare a punctului ei de vedere de clasă !

Într-adevăr, a afirma că Sovietele au exercitat măcar într-o singură localitate din Rusia, măcar o singură clipă „întreaga putere“ este de-a dreptul ridicol (dacă nu este o repetare a unei minciuni a capitaliștilor, dictată de interesul de clasă). Întreaga putere înseamnă puterea asupra tuturor pămînturilor, asupra tuturor băncilor, asupra tuturor fabricilor ; un om care cunoaște cît de cît experiența istoriei și datele științei referitoare la legătura dintre politic și economic nu ar putea „omite“ această „mică“ împrejurare.

Burghezia folosește următorul procedeu fals : *fără* a da Sovietelor puterea, *sabotînd* orice pas serios întreprins de ele, continuînd să aibă guvernul în mîină, păstrînd puterea asupra pămîntului și asupra băncilor etc., aruncă vina pentru ruină asupra Sovietelor !! Iată în ce constă întreaga tristă experiență a coaliției.

Sovietele n-au deținut niciodată întreaga putere, și măsurile lor n-au dus și nu puteau duce decît la paliative și la accentuarea confuziei.

A demonstra bolșevicilor, centraliști din convingere și prin programul și tactica întregului lor partid, necesitatea centralismului înseamnă într-adevăr să forțezi uși deschise. Dacă publiciștii de la „Novaia Jizn“ se îndeletnicesc cu asemenea lucruri fără rost, asta e numai din cauză că n-au sesizat cîtuși de puțin semnificația și ținta ironiilor noastre pe seama punctului de vedere „general statal pe care-l susțin ei“. Și n-au înțeles cei de la „Novaia Jizn“ din cauză că ei admit teoria luptei de clasă numai *din gură*, dar nu și cu capul. Repetînd cuvinte învățate pe de rost cu privire la lupta de clasă, ei sînt tentați în fiecare clipă să se situeze pe un „punct de vedere deasupra claselor“, punct de vedere comic sub aspect teoretic și reacționar în practică, numind această slugărnice față de burghezie plan „general statal“.

Statul, stimabililor, este o noțiune de clasă. Statul este organul sau mașina pentru exercitarea violenței de către o clasă asupra alteia. Atîta timp cît statul este o mașină pentru exercitarea violenței de către burghezie asupra proletariatului, lozincă proletară nu poate fi decît: *distrugerea* acestui stat. Iar cînd statul va deveni un stat proletar, cînd va deveni o mașină pentru exercitarea violenței de către proletariat asupra burgheziei, ne vom pronunța fără rezerve pentru o putere fermă și pentru centralism.

Să fim înțeleși: noi nu ridiculizăm „planurile“, ci faptul că Bazarov & Co. nu înțeleg că, negînd „controlul muncitoresc“, negînd „dictatura proletariatului“, *se situează* pe poziția dictaturii burgheziei. Cale de mijloc nu există, calea de mijloc este un vis deșert de democrat mic-burghez.

Nici un bolșevic, nici un centru nu a obiectat vreodată împotriva *centralismului* Sovietelor, împotriva unificării lor. Nimeni dintre noi nu obiectează nimic împotriva comitetelor de întreprindere pe ramuri de producție și împotriva centralizării lor. Bazarov nimerește *alături* de țintă.

Noi am ridiculizat, ridiculizăm și vom ridiculiza nu „centralismul“ și „planurile“, ci *reformismul*. Căci, după experiența coaliției, reformismul vostru este cît se poate

de ridicol. Iar a afirma : „nu înlocuirea aparatului, ci modificarea lui“ înseamnă a fi reformist, înseamnă a nu fi democrat revoluționar, ci democrat reformist. Reformism nu înseamnă altceva decît concesiile făcute de clasa cîrmuitoare, iar *nu* răsturnarea acesteia, concesiile pe care le face păstrînd puterea în mîna ei.

Tocmai acest lucru a fost încercat în jumătate de an de coaliție.

Tocmai acest lucru îl ridiculizăm noi. Neaprofundînd teoria luptei de clasă, Bazarov se lasă prins de burghezie, care cîntă în cor : „asta e, noi nu sîntem împotriva reformelor, noi sîntem pentru participarea muncitorilor la controlul de stat, sîntem cu totul de acord“, și, *obiectiv*, bunul Bazarov joacă rolul omului care cîntă-n strună capitaliștilor.

Așa s-a întîmplat totdeauna și așa se va întîmpla mereu cu aceia care, în condițiile unei ascutite lupte de clasă, încearcă să se situeze pe o poziție „de mijloc“. Și tocmai pentru că publiciștii de la „Novaia, Jizn“ nu sînt în stare să înțeleagă lupta de clasă, politica lor constituie o veșnică și atît de ridicolă oscilare între burghezie și proletariat.

Puneți-vă și întocmiți „planuri“, stimați cetățeni, asta nu-i politică, nu-i luptă de clasă, aici puteți fi de folos poporului. Aveți la ziarul vostru o mulțime de economiști. Apelați la inginerii etc. care sînt dispuși să se ocupe de problemele reglementării producției și repartiției, creați un supliment la marele vostru „aparat“ (ziar) în vederea elaborării concrete a unor date precise cu privire la producția și repartiția produselor în Rusia, la bănci și sindicate etc. etc., — iată domeniul în care veți putea fi de folos poporului, și nici faptul că stați în două luntre nu va fi prea dăunător, iar dacă veți întocmi asemenea „planuri“, muncitorii nu vă vor întîmpina cu zîmbete ironice, ci cu recunoștință.

Iată ce va face proletariatul după ce va fi ieșit învingător : va pune pe economiști, pe ingineri, pe agronomi etc. ca *sub controlul* organizațiilor muncitorești să elaboreze „un plan“, să-l verifice, să caute mijloace de economisire a muncii prin centralizare, să găsească măsuri și metode pentru realizarea unui control cît mai simplu,

mai ieftin, mai comod și universal. Pentru asta le vom da bani buni economiștilor, statisticienilor, tehnicienilor, dar... dar, dacă ei nu-și vor îndeplini munca în mod conștiincios și cu totul *în interesul oamenilor muncii*, nu le vom da de mâncare.

Noi sîntem pentru centralism și pentru „plan“, dar pentru un centralism și un plan al statului *proletar*, pentru reglementarea proletară a producției și repartiției în interesul celor săraci, al celor ce muncesc și sînt exploatați, *împotriva* exploatatatorilor. Prin expresia „statul“ noi acceptăm să se înțeleagă numai ceea ce zdrobește rezistența capitaliștilor și dă întreaga putere majorității poporului, proletarilor și semiproletarilor, muncitorilor și țărănilor săraci.

Al cincilea argument este că bolșevicii nu vor putea păstra puterea, fiindcă „situația este extrem de complicată...”

O, înțelepții ! Ei sînt gata, pe cît se vede, să se împace cu ideea revoluției, însă fără „o situație extrem de complicată“.

Asemenea revoluții nu există, și suspinele după ele nu sînt decît lamentări reacționare de intelectual burghez. Chiar dacă revoluția a început într-o situație care nu pare prea complicată, prin însăși dezvoltarea ei ea va crea *întotdeauna* o situație *extrem* de complicată. O revoluție adevărată, profundă, o revoluție „populară“, după cum o numește Marx¹⁰⁴, este un proces extrem de complicat și de dureros, procesul de dispariție a vechii orînduiri sociale și de naștere a unei orînduiri sociale noi, a unui nou mod de viață pentru zeci de milioane de oameni. Revoluția este o luptă de clasă și un război civil ascuțit, crîncen, înverșunat. Istoria nu cunoaște o mare revoluție care să fi avut loc fără război civil. Numai un om în cutie poate considera că este de conceput un război civil fără „o situație extrem de complicată“.

Dacă n-ar fi o situație extrem de complicată, n-ar fi nici revoluție. Cine se teme de lup să nu se ducă în pădure.

La acest al cincilea argument nu ai ce analiza, deoarece nu găsim aici vreo idee economică sau politică, sau vreo altă idee în genere. Nu găsim decît suspinele unor oameni mîhnîți și însăpămîntați de revoluție. Ca să caracterizez aceste suspine, îmi voi permite să relatez pe scurt două amintiri personale.

Cu puțin înainte de evenimentele din iulie am avut o discuție cu un inginer bogat. Acest inginer a fost cîndva revoluționar, a fost membru al partidului social-democrat și chiar al partidului bolșevic. Acum e cuprins de o spaimă cumplită, de o furie cumplită împotriva muncitorilor, răzvrătiți, dezlănțuiți. Și măcar de-ar fi niște muncitori ca cei germani — spunea inginerul (om instruit, care a mai fost și prin străinătate) —, mă rog, înțeleg că, în general, revoluția socială este inevitabilă, dar la noi, în condiții cînd nivelul muncitorilor a scăzut atît de mult de pe urma războiului..., asta nu mai e o revoluție, e un dezastru.

El ar fi fost dispus să accepte revoluția socială dacă istoria ar fi dus la ea în mod pașnic, liniștit, lin și punctual, așa cum intră în gară un expres german. Conducătorul grav deschide ușa vagonului și anunță : „gara revoluția socială. Alle aussteigen (toată lumea coboară) !“ În acest caz, de ce să nu devii chiar din inginer la alde Tit Titici, inginer la organizațiile muncitorești.

Omul acesta a văzut greve. El știe ce pasiuni furtunoase stîrnește întotdeauna greva cea mai obișnuită pînă și în cea mai pașnică perioadă. El înțelege, desigur, că furtuna trebuie să fie de milioane de ori mai puternică atunci cînd lupta de clasă a ridicat *întregul* popor muncitor dintr-o țară imensă, cînd războiul și exploatarea au dus la desperare milioane de oameni pe care moșierii i-au chinuit și-i chinuiesc de secole, pe care capitaliștii și cinovnicii țariști i-au jefuit și i-au oprimat de zeci de ani. El înțelege toate acestea „sub aspect teoretic“, le recunoaște *din gură*, dar este de-a dreptul speriat „de situația extrem de complicată“.

După evenimentele din iulie, datorită atenției deosebite cu care m-a înconjurat grijuliul guvern Kerenski, am fost nevoit să intru în ilegalitate. Bineînțeles că un tovarăș de-al nostru nu putea să găsească adăpost decît la un muncitor. În modesta locuință de muncitor dintr-un cartier muncitoresc mărginaș al Petrogradului, în timpul prînzului, gospodina pune pîinea pe masă. Stăpînul casei spune : „Ia te uită, ce pîine frumoasă. Se vede treaba că «ei» nu mai au acum curajul să ne dea pîine rea. Nici nu ne-ar mai fi trecut prin minte că la Petrograd se poate da pîine bună“.

M-a surprins această apreciere de clasă a evenimentelor din iulie. Ceea ce mă preocupa exclusiv era semnificația politică a evenimentelor petrecute ; încercam să cîntăresc rolul lor în mersul general al evenimentelor, să stabilesc situația care a determinat acest zigzag al istoriei, situația pe care o va crea el, cum trebuie să ne schimbăm lozincile și aparatul nostru de partid spre a-l adapta la situația schimbată. La pîine nu mă gîndisem. Pentru mine, un om care nu știe ce-i lipsa, pîinea era ceva de la sine înțeles, un fel de produs accesoriu al muncii publicistice. La ceea ce constituie baza, la lupta de clasă pentru pîine, gîndul te duce numai printr-o analiză politică făcută pe o cale extrem de complicată și de întortocheată.

Iar acest reprezentant al clasei asuprite, deși un muncitor bine plătit și cu un nivel intelectual ridicat, ia taurul de coarne ferm și direct, cît se poate de simplu și vede lucrurile cu acea claritate uimitoare de care un intelectual ca noi este tot atît de departe cît de departe sînt de noi stelele de pe cer. Lumea întreagă se împarte în două lagăre : „noi“, oamenii muncii, și „ei“, exploatorii. Omul nu e cîtuși de puțin tulburat de evenimente, care pentru el reprezintă o bătălie din îndelungata luptă dintre muncă și capital. Cînd tai pădurea, sar așchii.

„Cît de dureroasă este această «situație extrem de complicată» a revoluției“ — așa gîndește și simte intelectualul burghez.

„Noi i-am strîns «pe ei» în chingi, și «ei» nu mai îndrăznesc să-și facă de cap ca pînă acum. O să-i strîngem

nițel mai tare și o să-i răsturnăm de-a-binelea* — așa gândește și simte muncitorul.

*
* *
*

Al șaselea și ultimul argument : proletariatul „nu va putea ține piept puternicei presiuni a forțelor vrăjmașe, care va distruge nu numai dictatura proletariatului, ci, odată cu ea, întreaga revoluție“.

Nu încercați să ne speriați, domnilor, că n-o să reușiți. Am văzut noi aceste forțe vrăjmașe și am simțit presiunea lor cu prilejul rebeliunii lui Kornilov (de care Kerenski nu se deosebește prin nimic). Toată lumea a văzut și poporul ține minte cum a zdrobit proletariatul și țărănimea săracă pe Kornilov, în ce situație jalnică și fără ieșire s-au trezit partizanii burgheziei și puținii reprezentanți ai păturilor locale de mici proprietari, deosebit de înstărite și deosebit de „vrăjmașe“ revoluției. „Delo Naroda“ din 30 septembrie, căutînd să convingă pe muncitori ca pînă la Adunarea constituantă (convocată sub protecția „măsurilor militare“ împotriva țărănimii răsculate !) să mai rabde pe Kerenski (adică pe Kornilov) și falsificata Dumă bulghinistă țeretelistă, repetă pe nerăsuflăte tocmai acest al șaselea argument adus de „Novaia Jizn“, strigînd cît îl ține gura : „în nici un caz guvernul lui Kerenski nu se va supune“ (Puterii Sovietelor, puterii muncitorilor și țărănilor, pe care „Delo Naroda“, ca să nu se lase mai prejos decît pogromiștii și antisemiții, monarhiștii și ca-deții, o numește puterea „lui Troțki și Lenin“ : iată la ce metode ajung să recurgă socialiștii-revoluționari !).

Dar nici „Novaia Jizn“, nici „Delo Naroda“ nu vor reuși să-i înspăimînte pe muncitorii conștienți. „Guvernul Kerenski — spuneți voi — nu se va supune în nici un caz“, adică, vorbind mai pe șleau, mai răspicat, mai clar, va reedita kornilovismul. Și domnii de la „Delo Naroda“ îndrăznesc să afirme că asta va fi „război civil“, că „perspectivele sînt înspăimîntătoare“ !

Nu, domnilor, pe muncitori n-o să-i înșelați. Țsta nu va fi război civil, ci o rebeliune a unui pumn de korni-

loviști, rebeliune sortită eșecului; sau ei vor „să nu se supună“ poporului și să-l provoace cu orice preț să repete pe scară largă ceea ce s-a petrecut la Viborg cu korniloviștii; *dacă* socialiștii-revoluționari vor, *dacă* Kerenski, membru al partidului socialist-revoluționar, vrea, el poate să facă poporul să-și iasă din fire. Dar cu asta n-o să-i speriați pe muncitori și soldați, domnilor.

Cîtă nerușinare! Aranjează o nouă Dumă bulîghinistă, își asigură prin diverse manopere ajutorul cooperabilor reacționari, al chiaburilor de la sate, îi adaugă la aceștia pe capitaliști și moșieri (denumiți elemente cenzitare) și împreună cu această bandă de korniloviști vor să *anuleze voința poporului*, voința muncitorilor și țăranilor.

Ei au dus lucrurile atît de departe, încît într-o țară țărănească răscoala țărănească se revarsă pretutindeni în larg șuvoi! Gîndiți-vă: într-o republică democratică în care țăranii constituie 80% din populație se merge atît de departe, încît aceștia ajung la o răscoală țărănească... Același „Delo Naroda“, ziarul lui Cernov, organul partidului „socialiștilor-revoluționari“, care la 30 septembrie are nerușinarea să-i sfătuiască pe muncitori și țărani „să mai rabde“, este nevoit să recunoască în editorialul din 29 septembrie:

„Pînă în prezent nu s-a făcut *aproape nimic* pentru desființarea relațiilor de *înrobire* care continuă să *domine* la sate tocmai în Rusia centrală“.

Același „Delo Naroda“, în același articol de fond din 29 septembrie, spune că în metodele folosite de „miniștrii revoluționari“ se mai fac încă puternic simțite „apucăturile stolîpiniste“, cu alte cuvinte, vorbind mai pe șleau, el taxează de *stolîpiniști* pe Kerenski, Nikitin, Kișkin & Co.

„Stolîpiniștii“ Kerenski & Co., care au dus lucrurile atît de departe încît țăranii au ajuns să se răscoale, aplică acum „măsuri militare“ împotriva țăranilor, consolează poporul cu convocarea Adunării constituante (deși Kerenski și Tereteli *au* mai *înșelat* o dată poporul, declarînd solemn la 8 iulie că Adunarea constituantă va fi convocată în termen, la 17 septembrie, pentru ca apoi să-și *calce cuvîntul* și s-o amîne, neținînd seama de sfaturile

date pînă și de *menșevicul Dan*, s-o amîne nu pentru sfîrșitul lunii octombrie, cum dorea și C.E.C. menșevic de atunci, ci pentru sfîrșitul lunii noiembrie). „Stolîpiniștii“ Kerenski & Co. consolează poporul cu o apropiată convocare a Adunării constituante, ca și cum el ar mai putea da crezare celor care l-au mințit o dată în această chestiune, ca și cum poporul ar putea să creadă într-o convocare *corectă* a Adunării constituante de către un guvern care aplică *măsuri militare* în satele cele mai îndepărtate, de către un guvern *care acoperă* în mod vădit arestarea samavolnică a țăranilor conștienți și *falsificarea* alegerilor.

Să duci lucrurile atît de departe, încît țăranii să ajungă să se răscoale, și apoi să ai nerușinarea să le spui: „mai răbdați“, mai așteptați, aveți încredere în guvernul care reprimă „prin măsuri militare“ pe țăranii răsculați!

Să duci lucrurile atît de departe, încît în ofensiva de după 19 iunie să piară sute de mii de soldați ruși, războiul să se prelungească, iar marinarii germani să se răscoale, aruncîndu-și comandanții în apă, să duci lucrurile atît de departe, flecărind într-una despre pace, *fără să propui* o pace dreaptă *tuturor* beligeranților, și să mai ai nerușinarea să spui muncitorilor și țăranilor, să spui soldaților care își dau viața în luptă: „mai răbdați“, încredeți-vă în „stolîpinistul“ Kerenski, încredeți-vă încă o lună în generalii korniloviști, poate că într-o lună ei vor mai trimite cîteva zeci de mii de soldați la măcel... „Trebuie să mai răbdați“.

Asta nu-i nerușinare??

Nu, domnilor socialiști-revoluționari, colegi de partid ai lui Kerenski, pe soldați n-o să-i înșelați!

Muncitorii și soldații nu vor mai răbda nici o zi, *nici un* ceas guvernul Kerenski, cînd ei știu că un guvern al *Sovietelor* va propune *imediat* o pace dreaptă *tuturor* beligeranților și va obține, *după toate probabilitățile*, încheierea imediată a armistițiului și încheierea grabnică a păcii.

Soldații armatei noastre de țărani nu vor mai răbda nici o zi, *nici un* ceas ca guvernul Kerenski, care reprimă prin *măsuri militare* răscoala țărănească să se mențină împotriva voinței *Sovietelor*.

Nu, domnilor socialiști-revoluționari, colegi de partid ai lui Kerenski, pe muncitori și țărani nu-i mai înșelați voi.

*
* * *

În chestiunea presiunii forțelor vrăjmașe, care, după cum afirmă ziarul „Novaia Jizn“, înspăimîntat de moarte, va zdrobi dictatura proletariatului, mai constatăm o monstruoasă greșeală logică și politică, de care numai niște oameni care și-au ieșit din minți de spaimă pot să nu-și dea seama.

„Presiunea forțelor vrăjmașe va zdrobi dictatura proletariatului“ — spuneți voi. Fie. Dar voi, stimați concetățeni, sînteți cu toții economiști, oameni culți. Știți cu toții că a considera că există o opoziție între burghezie și democrație e o absurditate și o dovadă de ignoranță, e ca și cum ai considera că există o opoziție între un arșin și un pud. Căci există burghezia democratică și există păaturi nedemocratice ale micii burghezii (capabile de o Vendée).

„Forțe vrăjmașe“ este o vorbă goală. Noțiunea de clasă este *burghezia* (care are de partea ei și pe moșieri).

Burghezia și moșierii, proletariatul, mica burghezie, micii proprietari, în primul rînd țărănimea, — iată cele trei „forțe“ principale existente în Rusia, ca și în orice țară capitalistă. Iată cele trei „forțe“ principale care au fost evidențiate de mult în fiecare țară capitalistă (inclusiv Rusia) nu numai de analiza economică științifică, ci și de *experiența politică* a întregii istorii moderne a *tuturor* țărilor, de experiența *tuturor* revoluțiilor care au avut loc în Europa începînd din secolul al XVIII-lea, de experiența celor *două* revoluții ruse din 1905 și din 1917.

Așadar, voi îi amenințați pe proletari că puterea lor va fi zdrobită de presiunea burgheziei? La asta și numai la asta se reduce amenințarea voastră, altceva nu conține.

Perfect. Să zicem că burghezia poate zdrobi puterea muncitorilor și a țăranilor săraci. Atunci nu mai rămîne decît o „coalitiție“, adică o alianță sau o înțelegere a micii burghezii cu burghezia. Nimic altceva nu se mai poate concepe !!

Dar coaliția a fost încercată timp de jumătate de an și s-a soldat cu un eșec, iar voi înșivă, prea stimați cetățeni de la „Novaia Jizn“, care nu știți să gândiți, *v-ați de-zis* de ea.

Ce rezultă de aici ?

Ț-ați încurcat așa de rău, cetățeni de la „Novaia Jizn“, v-ați lăsat înfricoșați în așa hal, încât nu sînteți în stare s-o scoateți la capăt nici cu cel mai simplu raționament, *nu sînteți în stare să numărați nu pînă la cinci, dar nici măcar pînă la trei.*

Ori toată puterea în mîna burgheziei — lucrul acesta voi nu-l mai susțineți de mult și nici chiar burghezia nu mai îndrăznește să pomenească despre el, știind că încă la 20—21 aprilie poporul a răsturnat, dintr-o singură opinie, o asemenea putere și că acum ar doborî-o cu o hotărîre și neînduplecare întreită. Ori puterea în mîna micii burghezii, adică în mîna unei coaliții (alianțe, înțelegeri) a ei cu burghezia, căci mica burghezie nu vrea și *nu* poate să ia singură în mod independent puterea, fapt dovedit de experiența tuturor revoluțiilor, precum și de știința economică, care arată că într-o țară capitalistă poți susține capitalul sau poți susține munca, dar nu te poți menține între ele, la mijloc. Coaliția aceasta a încercat într-o jumătate de an, în Rusia, zeci de mijloace și tot s-a prăbușit.

Ori, în sfîrșit, toată puterea în mîna proletarilor și țăranilor săraci, împotriva burgheziei, pentru a zdrobi rezistența acesteia. O asemenea politică n-a fost încercată încă, și dv. domnilor de la „Novaia Jizn“, dv. *sfătuiți* poporul să *nu* facă această încercare, căutînd să-i transmiteți frica de care sînteți cuprinși voi înșivă în fața burgheziei.

O a patra soluție nu poate fi imaginată.

Așadar, dacă „Novaia Jizn“ se teme de dictatura proletariatului și o respinge pe motivul că este posibilă o înfrîngere a puterii proletare de către burghezie, asta echivalează cu a *reveni pe furiș* la poziția *înțelegerii* cu capitaliștii !!! Este limpede ca lumina zilei că cine se teme de împotrivire, cine nu crede în posibilitatea de a o zdrobi, cine povățuiește poporul : „temeți-vă de rezistența capitaliștilor, cu ei n-o s-o puteți scoate la capăt“, acela

preconizează *implicit* din nou politica de înșelegere cu capitaliștii.

„Novaia Jizn“ s-a încurcat tot atât de rău și fără ieșire, cum s-au încurcat acum toți democrații mic-burghezi care își dau seama de falimentul coaliției, care nu îndrăznesc s-o susțină fățiș și în același timp sînt apărați de burghezie, care se tem de trecerea întregii puteri în mîna proletarilor și a țărănimii sărace.

*
* *
*

Sa te pretinzi revoluționar, să vrei să te numeri printre socialiști și să te temi de împotrivirea capitaliștilor, ce rușine! La ce decădere ideologică trebuia să fi ajuns socialismul mondial denaturat de oportunism, ca să poată răzbate asemenea glasuri!

Noi am simțit forța de împotrivire a capitaliștilor, a simțit-o întregul popor, căci capitaliștii, care sînt mai conștienți decît alte clase, și-au dat imediat seama de importanța Sovietelor, și-au încordat imediat la maximum *toate forțele*, au pus totul în mișcare, au recurs la toate ticăloșiile, au ajuns să pună în circulație calomniile și minciunile nemaiauzite, să urzească comploturi militare, spre a submina *Sovietele*, a le reduce la zero, a le prostitua (cu ajutorul menșevicilor și al socialiștilor-revoluționari), spre a le transforma în locuri de flecăreală, spre a extenua pe țărani și muncitori prin luni și luni de zile de vorbărie goală și joacă de-a revoluția.

Dar forța de împotrivire a proletarilor și a țăranilor săraci nu s-a făcut încă simțită, deoarece această forță se va manifesta în toată amploarea ei abia atunci cînd puterea se va afla în mîna proletariatului, cînd zeci de milioane de oameni, striviți de nevoi și de robia capitalistă, vor vedea în practică, *vor simți* că puterea în stat a trecut în mîna claselor asuprite, că ea ajută sărăcimea în lupta împotriva moșierilor și capitaliștilor, că *zdrobește* împotrivirea acestora. *Abia* atunci vom putea vedea ce forțe latente se află în popor, forțe în stare să dea o ripostă capitaliștilor, abia atunci va intra în acțiune ceea ce Engels numește „socialism latent“¹⁰⁵, abia atunci în fața fiecărei

zece mii de dușmani fățiși sau ascunși ai puterii clasei muncitoare și care se manifestă în mod activ sau printr-o rezistență pasivă se vor ridica *un milion* de noi luptători, care pînă acum au dormitat politicește, care au lîncezit în ghearele mizeriei, pradă desperării, care au ajuns să nu mai creadă că și ei sînt oameni, că au și ei dreptul la viață, că întreaga forță a statului centralizat contemporan le poate servi și lor, că și detașamentele *lor* de miliție proletară sînt chemate cu toată încrederea să participe direct, cît mai îndeaproape, zi de zi la conducerea statului.

Capitaliștii și moșierii, cu concursul binevoitor al unora ca Plehanov, Breșkovskaia, Țereteli, Cernov & Co., au făcut *totul* ca să *întineze* republica democratică, s-o *întineze* atît de mult prin slugărnicia lor față de cei avuți, încît poporul a fost cuprins de indiferență, a căzut în apatie și *îi este tot una*, căci flămîndul nu poate face nici o deosebire între republică și monarhie, iar soldatul înghețat, desculț, istovit, care își dă viața pentru interese ce-i sînt străine nu e în stare să îndrăgească republica.

Dar atunci cînd cel de pe urmă salahor, cînd orice șomer, cînd fiecare bucătăreasă, cînd orice țăran ruinat va vedea — nu din ziare, ci cu propriii lui ochi — că puterea proletară nu se ploconește în fața celor avuți, ci ajută sărăcimea, că ea nu ezită să ia măsuri revoluționare, că ia prisosul de produse de la trîntori și-l dă celor flămînzi, că instalează cu forța în locuințele bogăților pe cei fără adăpost, că obligă pe cei bogați să plătească laptele, dar nu le dă nici o picătură de lapte pînă cînd copiii *tuturor* familiilor sărace nu capătă lapte în cantitate suficientă, că pămînturile trec în mîna celor ce muncesc, că fabricile și băncile trec sub controlul muncitorilor, că pe milionarii care-și ascund bogățiile îi așteaptă o pedeapsă drastică și imediată, — cînd sărăcimea va vedea și va simți toate acestea, nici o forță a capitaliștilor și a chiaburilor, nici o forță a capitalului financiar mondial, care manipulează sute de miliarde, nu va reuși să înfrîngă revoluția populară, ci ea va ieși biruitoare în lumea întreagă, căci revoluția socialistă se maturizează în toate țările.

Revoluția noastră va fi invincibilă dacă nu se va teme de ea însăși, dacă va da întreaga putere proletariatului,

căci avem de partea noastră și forțele incomparabil mai mari, mai dezvoltate, mai organizate ale proletariatului mondial, forțe care temporar sînt oprimate de război, dar pe care războiul nu numai că nu le-a nimicit, ci le-a făcut să sporească.

Să te temi că puterea bolșevicilor, adică puterea proletariatului, care are asigurat sprijinul neprecupețit al țărănimii sărace, „va fi zdrobită“ de domnii capitaliști ! Ce miopie, ce rușinoasă teamă de popor, ce ipocrizie ! Oamenii care manifestă această teamă fac parte din acea „societate“ „înaltă“ (după etalonul capitalist, dar în realitate *putredă*) care rostește cuvîntul „dreptate“ fără să creadă în el, din obișnuință, ca pe o vorbă goală, fără să-i dea nici un conținut.

Iată un exemplu :

D-l Peșehonov este un cunoscut semicadet. Un trudovic mai moderat decît el, tovarăș de idei cu alde Breșkovskaia și Plehanov nu s-ar putea găsi. N-a fost un ministru mai slugarnic față de burghezie. Lumea n-a văzut încă un adept mai înflăcărat al „coalitiei“, al înțelegerii cu capitaliștii !

Și iată ce *a fost nevoit* să recunoască acest domn în cuvîntarea pe care a ținut-o la Consfătuirea „democratică“ (citește : bulîghinistă), după cum relatează ziarul defensist „Izvestia“ :

„Există două programe. Primul este un program care exprimă revendicările unor grupuri, revendicări de clasă și naționale. Cei care susțin acest program în modul cel mai fățiș sînt bolșevicii. Iar celorlalte părți ale democrației nu le este de loc ușor să-l respingă, deoarece el da expresie revendicărilor maselor muncitoare, cerințelor naționalităților asuprite și nedreptățite. Democrației nu-i este atît de ușor să rupă cu bolșevicii, să respingă aceste revendicări de clasă, în primul rînd pentru că ele sînt în esență juste. Dar acest program, pentru care am luptat pînă la revoluție, pentru care am făcut revoluția și pe care, în alte condiții, l-am fi sprijinit toți ca unul, în actualele condiții constituie un imens pericol. Acum pericolul este și mai mare, din cauză că aceste revendicări urmează să fie formulate într-un moment în care statul este în imposibilitate să le satisfacă.

Trebuie să apărăm întii întregul — statul, să-l salvăm pe el de la pieire, și aici există o singură cale : nu satisfacerea revendicărilor, oricît de juste și de imperioase ar fi ele, ci, dimpotrivă, restricții, sacrificii, care trebuie să fie cerute tuturor“ („Izvestiia C.E.C.“ din 17 septembrie).

D-l Peșehonov nu înțelege că, atîta timp cît capitaliștii sînt la putere, el apără *nu* întregul, ci interesele hrăpărețe ale capitalului imperialist rus și „aliat“. El nu înțelege că războiul ar înceta să fie un război imperialist, de cotropire, de jaf numai după o ruptură cu capitaliștii, cu tratatele lor secrete, cu anexiunile lor, cu escrocheriile lor bancare și financiare. D-l Peșehonov nu înțelege că numai *după* aceasta, în cazul cînd dușmanul ar respinge o pace dreaptă ce i-ar fi propusă formal, războiul ar deveni un război de apărare, un război drept. El nu înțelege că capacitatea de apărare a unei țări care ar răsturna jugul capitalului, ar da pămînt țăranilor, ar pune băncile și fabricile sub controlul muncitoresc ar *întrece cu mult* capacitatea de apărare a unei țări capitaliste.

Și, ceea ce este principal, d-l Peșehonov *nu* înțelege că, nevoit fiind să recunoască justetea bolșevismului, să recunoască că revendicările bolșevismului sînt revendicările „*maselor muncitoare*“, adică ale majorității populației, *cedează* implicit toate pozițiile, pozițiile întregii democrații mic-burgheze.

Iată unde este forța noastră. Iată de ce guvernul nostru va fi de neînvins : pentru că pînă și adversarii sînt nevoiți să recunoască că programul bolșevic este programul „*maselor muncitoare*“ și al „*naționalităților asuprite*“.

Și d-l Peșehonov este doar amicul politic al cadeților, al celor de la „Edinstvo“ și „Delo Naroda“, al unora ca Breșkovskaia și Plehanov, este exponentul chiaburilor și al unor domni ale căror soții și surori s-ar duce mîine să-și înfigă umbrelele în ochii bolșevicilor care ar rămîne în viață după o eventuală înfrîngere a lor de către trupele lui Kornilov sau (ceea ce este absolut același lucru) de către trupele lui Kerenski.

Și un astfel de domn *este nevoit* să recunoască că revendicările bolșevicilor „*sînt juste*“.

Pentru el, „dreptatea“ este o vorbă goală. Dar pentru masele de semiproletari, pentru majoritatea micii burghezii de la orașe și sate, pentru acești oameni ruinați, istoviiți, exasperați de război, ea nu este o vorbă goală, ci problema cea mai acută, cea mai arzătoare, cea mai importantă : ei nu vor să moară de foame, vor să aibă o bucată de pâine. Iată de ce *nici un fel* de politică *nu se poate* baza pe „coaliție“, pe „concilierea“ intereselor celor flămânzi și ruinați cu interesele exploatorilor. Iată de ce un guvern bolșevic *are asigurat* sprijinul majorității covârșitoare a acestor mase.

Dreptatea e vorbă goală, spun intelectualii și lichelele care sînt gata să se declare marxști pornind de la înaltul considerent că ei „au contemplat *posteriorul*“ materialismului economic.

Ideile devin o forță atunci cînd cuceresc masele. Și tocmai acum bolșevicii, reprezentanții internaționalismului proletar revoluționar, au întruchipat prin politica lor ideea care pune în mișcare în lumea întreagă imense mase de oameni ai muncii.

Numai ideea de dreptate, numai sentimentul maselor revoltate de exploatare nu le-ar fi adus niciodată pe calea justă spre socialism. Dar din moment ce capitalismul a dezvoltat aparatul material al marilor bănci, sindicatelor, căilor ferate etc. ; din moment ce bogata experiență a țărilor înaintate a acumulat atîtea minuni în domeniul tehnicii, a căror aplicare *este frînată* de capitalism ; din moment ce muncitorii conștienți au format un partid de un sfert de milion de oameni pentru a lua în mînă sistematic acest aparat și a-l pune în funcțiune cu sprijinul tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați, — din moment ce *există* aceste condiții, nu se va găsi pe pămînt o forță care să-i poată împiedica pe bolșevici — *dacă ei nu se vor lăsa intimidati* și vor ști să ia puterea — s-o păstreze pînă la victoria revoluției socialiste mondiale.

POSTFAȚA

Rîndurile de mai sus erau gata scrise cînd editorialul din „Novaia Jizn“ din 1 octombrie ne-a furnizat o nouă perlă de prostie, cu atît mai periculoasă cu cît este camuflată sub steagul simpatiei față de bolșevici și sub vîlul preînțeleptului considerent filistin : „să nu ne lăsăm provocați“ (să nu ne lăsăm atrași în cursă de urletele despre provocare, menite să înfricoșeze pe bolșevici și să-i determine să *nu* ia puterea).

Iată-o :

„Învățămintele mișcărilor de felul aceleia de la 3—5 iulie, pe de o parte, și ale rebeliunii lui Kornilov, pe de altă parte, au arătat cît se poate de clar că democrația, care are la dispoziția ei organe extrem de influente în rîndurile populației, este de neînvins atunci cînd ocupă în războiul civil o poziție defensivă, și este înfrîntă, pierzînd toate elementele intermediare, șovăielnice atunci cînd ia inițiativa ofensivei“.

Dacă bolșevicii ar manifesta, în indiferent ce formă, spirit concesiv față de prostia filistină exprimată în raționamentul citat, ei ar duce la pieire și partidul lor, și revoluția.

Autorul raționamentului, apucîndu-se să vorbească despre războiul civil (o temă tocmai pe măsura unei doamne simpatice în toate privințele), a denaturat *învățămintele istoriei* în această problemă, căzînd de-a dreptul în grotesc.

Iată cum raționa în legătură cu *aceste* învățăminte, în legătură cu *învățămintele istoriei* în *această* problemă

Karl Marx, fondatorul și exponentul tacticii proletar-revoluționare :

„Insurecția este o artă, ca și războiul sau ca oricare altă artă. Ea este supusă anumitor reguli, și neglijarea lor ducă la pieirea partidului care s-a făcut vinovat de nerespectarea lor. Aceste reguli, fiind consecințele logice care decurg din esența partidelor, din esența condițiilor cu care ai de-a face într-un asemenea caz, sînt atît de clare și de simple, încît scurta experiență din 1848 a făcut ca germanii să le cunoască îndeajuns de bine. În primul rînd, niciodată nu trebuie să te joci cu insurecția dacă nu ești hotărît să mergi pînă la capăt (tradus ad literam : să suporti toate consecințele acestui joc). Insurecția este o ecuație cu mărimi extrem de nedeterminate, a căror valoare se poate schimba de la o zi la alta. Forțele de luptă împotriva cărora trebuie să acționezi au pe de-a-ntregul de partea lor avantajul organizării, disciplinei și autorității tradiționale“ (Marx are în vedere cazul cel mai „anevoios“ al insurecției : atunci cînd vechea putere este „solidă“ și cînd insurecția trebuie să înfrunte o armată care nu s-a descompus sub influența revoluției și a șovăielilor guvernului) ; „dacă insurgenții nu pot concentra forțe mari împotriva dușmanului, ei vor fi înfrinți și nimicîți. În al doilea rînd, din moment ce a început insurecția, trebuie să acționezi cu cea mai mare hotărîre și să treci la ofensivă. Defensiva este moartea oricărei insurecții armate ; rămînînd în defensivă, ea este pierdută încă înainte de a-și fi măsurat forțele cu cele ale inamicului. Trebuie să-l iei pe dușman prin surprindere atîta timp cît trupele lui sînt încă răzlețite, trebuie să cauți să obții în fiecare zi noi succese, fie și succese mici ; trebuie să menții superioritatea morală pe care ți-a dat-o prima mișcare încununată de succes a insurgenților ; trebuie să atragi de partea ta elementele șovăielnice, care urmează totdeauna pe cel mai tare și se situează totdeauna alături de partea cea mai sigură ; trebuie să-l silești pe dușman să se retragă înainte ca el să fi putut concentra trupele împotriva ta ; într-un cuvînt, acționează așa cum spunea Danton, cel mai mare maestru al tacticii revoluționare cunoscut pînă acum : îndrăzneală,

îndrăzneală și iar îndrăzneală !“ („Revoluție și contra-revoluție în Germania“, ed. germană din 1907, p. 118) ¹⁰⁶.

Noi am schimbat toate acestea — ar putea spune despre sine cei de la „Novaia Jizn“, „marxiști și ei“ —, în loc de o întreită îndrăzneală, noi avem două calități : „două sînt virtuțile noastre : moderație și punctualitate“. Pentru „noi“ experiența istoriei mondiale, experiența mării revoluții franceze nu fac doi bani. Pentru „noi“ importantă este experiența celor două mișcări din 1917, privită și deformată prin ochelari molcealiniști *.

Să privim această experiență fără a ne pune acești drăguți ochelari.

Voi asemuiți evenimentele de la 3—5 iulie cu un „război civil“, pentru că ați dat crezare lui Aleksinski, Pereverzev & Co. Este caracteristic pentru domniile de la „Novaia Jizn“ că dau crezare unor astfel de oameni (fără ca ei să încerce să facă ceva pentru a aduna date în legătură cu evenimentele de la 3—5 iulie, deși dispun de aparatul vast al unui mare cotidian).

Dar să admitem chiar pentru o clipă că evenimentele de la 3—5 iulie nu au marcat începutul unui război civil, menținut de bolșevici în stadiul său incipient, ci a fost un adevărat război civil. Să admitem.

Ce dovedește, în acest caz, acest învățămînt ?

În primul rînd că bolșevicii *nu* au trecut la ofensivă, căci este incontestabil că în noaptea de 3 spre 4 iulie și chiar la 4 iulie ei ar fi reușit să facă mult dacă ar fi trecut la ofensivă. Defensiva a fost slăbiciunea lor, dacă e să vorbim de un război civil (cum vorbește „Novaia Jizn“, și nu de transformarea unei izbucniri spontane într-o demonstrație de tipul celei din 20—21 aprilie, după cum arată *faptele*).

Așadar, „învățămîntul“ pledează *împotriva* înțelepților de la „Novaia Jizn“.

În al doilea rînd, motivele pentru care bolșevicii nici nu și-au propus măcar să dezlănțuie o insurecție la

* Molcealin, personaj din comedia „Prea multă minte strică“ de Griboedov, — tipul omului servil față de superiori, lipsit de principialitate, carierist. — *Nota trad.*

3—4 iulie, și *nici un colegiu* al bolșevicilor nu a pus măcar această problemă, depășesc *cadrul* discuției noastre cu „Novaia Jizn“. Căci noi discutăm despre *învățămintele* unui „război civil“, adică ale unei insurecții, și nu despre o situație când un partid revoluționar se reține să dezlănțuie o insurecție fiindcă este evident că nu are majoritatea de partea sa.

Intrucât, după cum știe toată lumea, bolșevicii au obținut majoritatea și în Sovietele din cele două capitale și în țară (peste 49% din voturi la Moscova) abia cu *mult după* iulie 1917, iată că „învățămintele“ arată și de data aceasta cu totul altfel decât vrea să le vadă această doamnă simpatică în toate privințele care se cheamă „Novaia Jizn“.

Mai bine v-ați lăsa de politică, cetățeni de la „Novaia Jizn“ !

Dacă partidul revoluționar nu are majoritatea în detașamentele înaintate ale claselor revoluționare și în țară, nici nu poate fi vorba de insurecție. În afară de aceasta, insurecția necesită : 1) creșterea revoluției pe scară națională ; 2) falimentul moral și politic total al vechiului guvern, de pildă al guvernului „de coaliție“ ; 3) puternice oscilări în lagărul tuturor elementelor intermediare, adică al celor care *nu* sînt cu totul de partea guvernului, cum fuseseră pînă mai ieri.

De ce „Novaia Jizn“, vorbind despre „învățămintele“ evenimentelor de la 3—5 iulie, nici măcar n-a băgat în seamă acest foarte important învățămînt ? Pentru că cei care s-au apucat să discute o problemă politică nu sînt politicieni, ci oameni proveniți dintr-un cerc de intelectuali speriați de burghezie.

Mai departe. În al treilea rînd, faptele arată că tocmai *după* 3—4 iulie, tocmai datorită faptului că domniii Țereteli *au fost demascați* prin politica lor din iulie, că *masele* au ajuns să vadă în bolșevici pe luptătorii lor de avangardă, iar în „social-blochiști“ niște trădători, tocmai datorită tuturor acestor fapte începe *destrămarea* socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor. Această destrămarea a fost dovedită pe deplin, *încă înaintea* rebeliunii lui Kornilov, de alegerile din 20 august din Petrograd,

care s-au soldat cu victoria bolșevicilor și înfrângerea „social-blochiștilor“ („Delo Naroda“ a încercat recent să dezmință faptul, *tăinuind* rezultatele privitoare la toate partidele, ceea ce nu e decît o autoînșelare și o înșelare a cititorului ; după datele publicate în „Den“ din 24 august, date care se referă numai la oraș, procentul voturilor obținute de cadeți a crescut de la 22⁰/₀ la 23⁰/₀, iar cifra absolută a voturilor a scăzut cu 40⁰/₀ ; procentul voturilor obținute de bolșevici a crescut de la 20⁰/₀ la 33⁰/₀, iar cifra absolută a voturilor a scăzut doar cu 10⁰/₀ ; procentul voturilor obținute de toți cei „de mijloc“ a scăzut de la 58⁰/₀ la 44⁰/₀, iar cifra absolută a acestor voturi a scăzut cu 60⁰/₀ ! !).

Destrămarea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor după evenimentele din iulie și înainte de rebeliunea lui Kornilov este dovedită și de creșterea numărului de adepți ai aripii de „stînga“ în ambele partide, care a ajuns să cuprindă aproape 40⁰/₀ din efectivul lor ; e „răzburarea“ pentru prigonirea bolșevicilor de către d-nii Kerenski.

Partidul proletar, cu toate că „a pierdut“ cîteva sute de membri, *a cîștigat* enorm de pe urma evenimentelor de la 3—4 iulie, căci *masele* au înțeles și au văzut tocmai în aceste zile grele devotamentul lui și *trădarea* socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor. „Învățămintele“ sînt deci cu totul și cu totul altele decît cele trase de cei de la „Novaia Jizn“ : nu te îndepărta de masele în fierbere oscilînd înspre „molcealinii democrației“, iar dacă e să pornești insurecția, treci la ofensivă atîta timp cît forțele dușmanului sînt răzlețite, ia dușmanul prin surprindere.

Nu-i așa, domnilor „marxiști și voi“ de la „Novaia Jizn“ ?

Sau „marxismul“ *nu* înseamnă a pune la baza tacticii aprecierea precisă a situației *obiective*, ci a pune în aceeași oală, în mod stupid și fără spirit critic, și „războiul civil“ și „congresul Sovietelor și convocarea Adunării constituante“ ?

Asta este de-a dreptul ridicol, domnilor, asta înseamnă pur și simplu să sfidezi marxismul și orice logică !

Dacă situația *obiectivă nu* dă temeieri pentru ascuțirea luptei de clasă în așa măsură încît ea să se transforme

În „război civil“, de ce mai vorbiți despre „război civil“ în *legătură* cu „congresul Sovietelor și Adunarea constituantă“? (așa este intitulat editorialul din „Novaia Jizn“ analizat de noi). În acest caz trebuia să spuneți clar cititorului și să-i dovediți că situația obiectivă *nu* oferă teren pentru un război civil și că de aceea tactica poate și trebuie să pună pe primul plan lucruri pașnice, legal-constituționale, „simple“ din punct de vedere juridic și parlamentar, cum ar fi congresul Sovietelor și Adunarea constituantă. În acest caz *se poate* împărtăși părerea că un asemenea congres și o asemenea adunare sînt într-adevăr în stare să *hotărască*.

Dacă însă condițiile obiective ale momentului determină inevitabilitatea sau cel puțin probabilitatea unui război civil, dacă n-ați vorbit despre el „de pomană“, ci văzînd clar, simțînd, sesizînd existența unei situații de război civil, cum mai puteți pune pe primul plan congresul Sovietelor sau Adunarea constituantă?? Este pur și simplu o bătaie de joc la adresa maselor flămînde și istovite! Cum credeți că flămîndul se va învoi „să mai aștepte“ două luni? Sau dezastrul economic, despre care voi înșivă scrieți în fiecare zi că se întinde, se va învoi „să mai aștepte“ pînă la congresul Sovietelor sau pînă la Adunarea constituantă? Sau ofensiva germană, în lipsa unor pași serioși spre pace (adică în lipsa propunerii formale a unei păci drepte făcute tuturor beligeranților) din partea noastră, se va învoi „să aștepte“ congresul Sovietelor sau Adunarea constituantă? Sau aveți voi date care vă permit să trageți concluzia că istoria revoluției ruse, care de la 28 februarie pînă la 30 septembrie s-a desfășurat deosebit de furtunos și de rapid, se va desfășura de la 1 octombrie pînă la 29 noiembrie¹⁰⁷ cît se poate de liniștit, pașnic, legal și ponderat, într-un ritm care să excludă exploziile, salturile, înfrîngerile în război, crizele economice? Sau armata de pe front, despre care un *nebolșevic*, ofițerul Dubasov, a declarat oficial, în numele frontului, că „nu mai vrea să lupte“, armata aceasta va flămînzi și va degera liniștită pînă la termenul „fixat“? Sau răscoala țărănească va înceta să devină — pentru că voi o veți numi „anarhie“

și „pogrom“, pentru că Kerenski va trimite forțe „militare“ *împotriva țăranilor* — un element al războiului civil ? Sau este posibilă, *este de conceput* o activitate liniștită, corectă, nefalsificată a guvernului în vederea convocării Adunării constituante *într-o țară țărănească* atunci când acest guvern *reprimă* răscoala țărănească ?

Nu mai rîdeți de „zăpăceala de la Institutul Smolnîi“¹⁰⁸, domnilor ! Nici zăpăceala voastră nu este mai mică. La problemele cumplite ale războiului civil, voi răspundeți prin fraze care vă dau în vileag zăpăceala și prin jalnice iluzii constituționaliste. Iată de ce spun eu că, dacă bolșevicii s-ar lăsa cuprinși de această stare de spirit, ar duce la pieire și partidul, și revoluția lor.

N. Lenin

1 octombrie 1917.

nicirea ei, deoarece guvernul provizoriu căpăta astfel posibilitatea de a concentra în preajma deschiderii congresului forțe pentru înfrângerea insurecției. — 295.

- 101 Articolul „*Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?*” a fost scris de Lenin la Viborg, la sfârșitul lunii septembrie — 1 (14) octombrie 1917. El a fost publicat pentru prima oară în octombrie 1917, în revista „*Prosveșcenie*” nr. 1—2.

„*Prosveșcenie*” — revistă teoretică bolșevică lunară; a apărut legal la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul ei se ridica la 5 000 de exemplare.

Revista a fost fondată din inițiativa lui V. I. Lenin. A avut drept colaboratori pe V. V. Vorovski, A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaja, M. S. Olinski, I. V. Stalin și M. A. Saveliev. A. M. Gorki a fost atras de Lenin la conducerea rubricii literare a revistei. Lenin, care pe vremea aceea se afla la Paris, iar apoi la Cracovia și la Ponorino, conducea revista „*Prosveșcenie*”, redacta articole și întreținea o corespondență regulată cu membrii colegiului de redacție.

Revista demasca pe oportuniștii-lichidatori, otzoviști și troțkiști —, precum și pe naționaliștii burghezi, pune în lumină lupta dusă de clasa muncitoare în condițiile noului avînt revoluționar, populariza lozincile lansate de bolșevici în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat; ea lua atitudine împotriva revizionismului și centrismului din partidele Internaționalei a II-a. Această revistă a jucat un rol important în educarea marxistă, internaționalistă a muncitorilor înaintați din Rusia.

În ajunul primului război mondial, în iunie 1914, revista „*Prosveșcenie*” a fost interzisă de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917, dar a apărut doar un singur număr (dublu). În acest număr, în afară de articolul lui V. I. Lenin „*Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?*”, au fost publicate articolul său „*Cu privire la revizuirea programului partidului*”, precum și articolul lui V. Miliutin „*Cu privire la rezultatele celui de-al VI-lea Congres al P.M.S.D.R.*”, al lui F. Mehring „*Marx în emigrație*”, al lui A. Lomov „*Războiul și economia națională în Germania*” și altele. — 303.

- 102 Faptul amintit de V. I. Lenin s-a petrecut la ședința din 4 (17) iunie 1917 a primului Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia. În timp ce menșevicul Tereteli, ministru în guvernul provizoriu, vorbea de la tribună, susținînd că în Rusia nu există un partid politic care să se declare gata să preia singur întreaga putere, V. I. Lenin, de la locul său, în numele partidului bolșevic, i-a dat acestuia replica: „*Există un asemenea partid!*”, iar în cuvîntarea rostită apoi de la tribuna congresului a declarat că partidul bolșevic este oricînd „*gata să preia întreaga putere*” (Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 284). — 306.

- 103 „*Znamea Truda*“ — cotidian ; organ de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiștilor-revoluționari ; a început să apară de la 23 august (5 septembrie) 1917. Începînd cu nr. 59 din 1 (14) noiembrie 1917 a apărut ca organ al Comitetului din Petrograd al partidului socialiștilor-revoluționari și al fracțiunii socialiștilor-revoluționari de stînga din C.E.C. de la Congresul al II-lea general al Sovietelor din Rusia. Începînd cu nr. 105 din 28 decembrie 1917 (10 ianuarie 1918), ziarul a devenit organul central al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga. A fost suspendat în iulie 1918, în timpul rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga. — 314.
- 104 *Vezi K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 506. — 336.*
- 105 Lenin se referă la scrisoarea lui F. Engels către F. A. Sorge din 22 februarie 1888. — 344.
- 106 *Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, București, Editura politică, 1960, p. 99—100. — 351.*
- 107 Datele menționate în text de V. I. Lenin au următoarea semnificație : la 28 februarie (13 martie) a avut loc revoluția burghezo-democratică din februarie ; la 30 septembrie (13 octombrie) guvernul provizoriu a fixat inițial convocarea Adunării constituante ; ulterior ea a fost amînată pentru 28 noiembrie (11 decembrie) 1917. — 354.
- 108 V. I. Lenin citează cuvintele lui N. Suhanov din articolul său „Iarași se aude bubuit de tunet“, publicat în ziarul „*Novaia Jizn*“.
- În clădirea Institutului Smolnîi și-au avut sediul începînd din luna august 1917 fracțiunile bolșevice din Comitetul Executiv Central din Rusia și din Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. În octombrie s-a instalat acolo și Comitetul militar-revoluționar. — 355.
- 109 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost discutată la 5 (18) octombrie 1917, la ședința Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.(b) din Rusia, care a fost prezidată de M. I. Kalinin. La ședință, V. Volodarski și M. Lașevici s-au pronunțat împotriva directivei lui Lenin cu privire la insurecția armată. În cuvîntarea sa, Lașevici a declarat că nu trebuie forțate lucrurile, ci trebuie să se aștepte convocarea congresului Sovietelor. M. I. Kalinin, I. A. Rahia, M. I. Lașis și alții le-au dat acestora o ripostă hotărîtă în cuvîntările lor. Majoritatea participanților la ședință au sprijinit directiva cu privire la insurecția armată expusă în scrisoarea lui Lenin.
- La Moscova, scrisoarea a fost discutată în Comitetul din Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia, la ședința activiștilor de partid cu munci de conducere. La 7 (20) octombrie Comitetul din Moscova a adoptat o rezoluție în care a trasat sarcina de